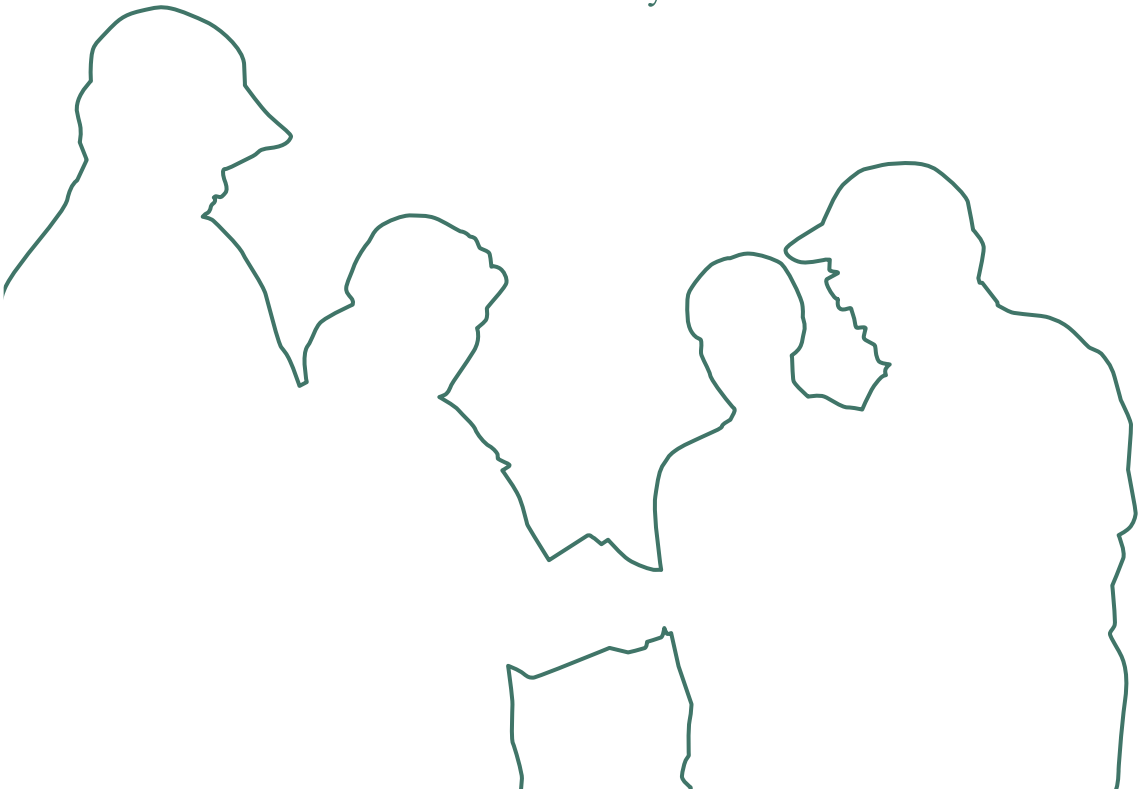

MITTARIT MAAN ASIALLA

Maanmittaushallinnon diplomi-insinöörit

MHDI ry 60 vuotta

Mittarit maan asialla

Maanmittaushallinnon diplomi-insinöörit MHDl ry 60 vuotta

Sisällys

LUKIJALLE	4
MHDI 1947–2006	
Jukka Artimo MHDI:n toiminnasta.....	5
PUHEENJOHTAJIEN KATSAUKSET	
Kaarlo Koivisto Toimintavuoden 1972 suuret muutokset.....	23
Pertti Saarelainen Merkintöjä vuosilta 1976–1982.....	25
Liisa Larjamo Puheenjohtajakauteni 1984–1988.....	27
Vesamatti Laakso Puheenjohtajuuden yksitoista kierrosta 1988–1999.....	30
Antti Jakobsson Diplomi-insinöörien edunvalvontaa MATEssa 1999–2007.....	35
MAANMITTARIN TULEVAISUUS	
Jarmo Ratia Miksi minusta ei tullut maanmittaria, vaikka kaikki edellytykset olivat olemassa.....	41
Kirsi Mäkinen Töitä riittää, mistä tekijät?	44
MAANMITTARI TYÖSSÄÄN	
Vesa Walamies MHDI ja maanmittaushallinnon kiinteistötehtävät.....	46
Seppo Birkstedt Kartastoinsinöörin tarina.....	51
Taisto Toppinen Rekisteri-insinöörin tarina.....	58
Väinö Ylikangas Tilusjärjestelymaanmittarin tarina.....	67
LIITE: MHDI:N TOIMIJAT	73

Lukijalle

Mittarit maan asialla tuli historiikimme nimeksi. Se kuvastaa maanmittareiden tärkeää tehtävää Suomen kehittämisessä sekä myös oman ammattiyhdistyksemme toimintaa. Maanmittarit muodostivat ensimmäisen varsinaisen professionaalisen insinööriryhmän Ruotsissa ja Suomessa. Maanmittaustoiminta oli pitkään urakkaluontoista kunnes se vuonna 1972 siirtyi kuukauspalkalla tehtäväksi työksi. Järjestäytyminen maanmittausalalla alkoi jo 1800-luvulla ammatillis-aatteelliselta pohjalta.

Suomen maanmittariyhdistys perustettiin vuonna 1891. Sen nimi muutettiin vuonna 1949 Suomen Maanmittausinsinöörien Liitoksi MIL ry:ksi. Vuonna 1945 perustettiin Valtion Diplomi-insinöörien Liitto VDL ry. Maanmittaushallinnon Diplomi-insinöörit MHDI ry perustettiin vuonna 21.11.1947 ja se liittyi välittömästi VDL:n jäseneksi. Alkuvuosina MHDI toimi MIL:n palkkavaliokuntana ja muu toiminta tapahtui MIL:n kautta. Vuonna 1965 perustettiin Valtion teknillisten virkamiesten keskusliitto VTK ry (nykyinen Tekniikan ja Tiedon Toimihenkilöt ry) ja siinä VDL oli perustava jäsen yhdessä kolmen muun järjestön kanssa. Ensimmäinen työehtosopimus MHDI:n ja Maanmittauslaitoksen välillä solmittiin vuonna 1976. Vuonna 1997 sopimusoikeudet siirrettiin Maanmittauslaitoksen tekniset MATE ry:lle, joka perustettiin edustamaan laitoksen koko henkilökuntaa.

Nyt käsillä oleva historiikki kertoo maanmittareiden näkökulmasta järjestön historian, mutta samalla se luo kuvaa maanmittareiden toiminnasta eri aikakausina. Historiaosuuden laati Jukka Artimo, joka kävi läpi sekalaisen arkiston ja tiivistä hienosti tapahtumat mielenkiintoiseksi kertomukseksi. Aiempien vuosien puheenjohtajat kertovat omasta näkökulmastaan tapahtumia. Maanmittareiden tulevaisuus -osuus pohjautuu juhlaseminaarin esitelmiin. Maanmittarit työssään valottaa maanmittareiden erilaisia tehtäviä Maanmittauslaitoksessa tarinoiden muodossa.

Kiitän kaikkia historiikin laatimiseen osallistuneita. Kirsi Mäkinen vastasi julkaisun kokoamisesta ja valokuvien metsästämisestä. Kannen teki Kristiina Heikkinen ja taitosta vastasi Lagarto Oy.

Maan mittareiden asialla

Antti Jakobsson

MHDI:n toiminnasta

Maanmittaushallinnon Diplomi-insinöörit MHDI ry:n 60-vuotisen toiminnan historiikki 1947–2006

Esipuhe

Olen pyrkinyt eri lähteistä saamieni tietojen perusteella luomaan kuvaa sekä yhdistyksen toiminnasta että sen liittymisestä ulkopuolella tapahtuneeseen kehitykseen ja muutokseen. Maanmittauksen alalla on Suomessa pitkä historia. Suomen maanmittauslaitos katsotaan perustetuksi vuonna 1633. Pian 380-vuotisen ammattikunnan ja maanmittauslaitoksen kehitys, samoin kuin valtion virkamieskunnan kehitys ensin Ruotsin vallan alla, sitten Venäjän vallan alla ja lopuksi itsenäisen Suomen virkamiehinä on ollut pitkä tie.

Maanmittaustoiminnan organisointi valtiolla, valtion yleinen palkkauksen järjestyksen kehittyminen, järjestötoiminnan kehittyminen eri aikoina sekä tekniikan kehittyminen, unohtamatta yhteiskunnan muutoksia on ollut pitkä, monipolvinen ja mielenkiintoinen kehitys. Alkuaajoista lähtien aina vuoteen 1972 asti maanmittaustoiminta hoitui pääosin urakkatyönä, taksainsinöörien voimin. Sen jälkeen on maanmittaus hoidettu Suomessa kuukausipalkkaisten valtion virkamiesten voimin Maanmittauslaitoksen siipien suojassa aina tähän päivään asti. Laitosta ja toimintaa on organisoitu ja kehitetty uusimpien virtausten ja tekniikan myötävaikutuksella.

Viime aikoina ovat puheet toiminnan yksityistämisestä taas saaneet lisää ilmaa siipiensä alle. Kuka tietää, milloin palataan taas takaisin työn juurille: hoidetaan kiinteistöjärjestelmän tehtävät yksityisten maanmittarien voimin kuten monissa muissakin maissa.

Taustaa

Valtiolla teknilliset ovat poikenneet perusvirkamiehen mallista. Maanmittausalalla järjestäytyminen alkoi jo 1800-luvun lopulta lähtien ammatillisten järjestöjen perustamisesta. Suomen Maanmittariyhdistys (SMY) ry, vuodesta 1949 Maanmittausinsinöörien Liitto MIL ry perustettiin vuonna 1891 ja Tekniska Föreningen i Finland TfiF vuonna 1880 sekä Suomen Teknillinen Seura STS ry vuonna 1896.

Järjestöt olivat ammatillis-aatteellisia, keskittyen lähinnä jäsentensä yhteydenpitoon ja koulutusasioihin.

MIL hoiti jäsenkunnan keskeisiä ammatillisia työsuhde- ja palkkausasioita aina MHDI:n perustamiseen asti. Jäsenten ihanteena oli vakinaisesti palkattu maanmittari. Olojen katsottiin olevan kuitenkin sellaiset, ettei niin pitkälle menevää uudistusta kuin maanmittarien saattaminen muiden virkamiesten veroisiksi palkkauksen suhteen voitu ajatellakaan.

Kuusamossa isojako saatiin päätökseen vasta 1950-luvulla. Toimitusinsinööri Eero Hänninen teki merkintöjä Soivion jakokunnan selkälinjalla kesällä 1953.

Valtion virkamiesten lisääntynyt aktiivisuus järjestötoiminnassa johti neuvottelu-oikeuslain ja asetuksen antamiseen 22.1.1943.

Vuonna 1944 tuli voimaan laki valtion virkamiesten neuvottelu-oikeudesta. Sitä ennen ei virkamiesjärjestöillä ollut oikeutta neuvotella palvelussuhteidensa ehdoista. Teknilliset olivat jo pitkään katsoneet olevansa erityisasemassa virkakunnassa, pikemminkin verrattavissa teollisuudessa työskenteleviin, kuin muihin valtion virkamiehiin. Valtion virkapalkat päätettiin eduskunnassa, ja varsinkin sodan jälkeinen inflaatio heikensi palkkojen arvoa. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön SAK:n liitot saivat silloin hankituksi jopa 100 %:n korotuksia. Palkkatilanne sai edunvalvontatoiminnan alkamaan toden teolla.

Olojen katsottiin olevan kuitenkin sellaiset, ettei niin pitkälle menevää uudistusta kuin maanmittarien saattaminen muiden virkamiesten veroiseksi palkkauksen suhteen voitu ajatellakaan.

Vuonna 1945 perustettiin Valtion Diplomi-insinöörien Liitto VDL ry parantamaan kestävämmäksi muodostunutta palkkatilannetta. Valtioneuvostolta vaadittiin insinöörien peruspalkkojen korottamista 60 %:lla ja palkkojen sitomista elinkustannusindeksiin. Tulokseksi saatiinkin, että insinööreille alettiin maksaa erityistä insinöörilisää. Loppuvuoden tapahtumat olivat paikoin erittäin vaiherikkaita, yleinen virkamieslakkokin oli lähellä. VDL sai loppuvuodesta neuvottelu-oikeuden usean ministeriön kanssa.

Tähän yleiseen järjestäytymiseen liittyi myös MHDI:n perustaminen 21.11.1947. Se liittyi välittömästi VDL:oon. Ennen yhdistyksen perustamista maanmittaushallinnon insinöörien edunvalvonta hoitui MIL:n kautta. Alkuvuosina yhdistys toimikin liiton palkkavaliokuntana ja muusta toiminnasta viitataan vuosikertomuksissa MIL:n vuosikertomuksiin.

Ensimmäinen vuosikymmen 1947–1956

Vuoden 1949 MIL:n vuosikokouksessa hyväksyttiin julkilausuma, jonka mukaan virkakunta ei missään tapauksessa voi siirtyä lähivuosina aikapalkkausjärjestelmään. Syyinä oli vallalla oleva käsitys, ettei valtiolla ole millään varaa uuteen järjestelmään.

Neuvottelutoiminta oli virkamiesten palkka-asioiden suhteen valtionvarainministeriön hoidossa. Menettelytavan haittana oli muun muassa neuvotteluosapuolten suuri lukumäärä. Neuvottelu oli lähinnä kuulemista ja sitten työntäjän yksipuolinen päätös.

Nuorten palkkaus tuli niin kestäväksi 40-luvun lopulla, että liiton hallitus pyysi Virkamiesliitolta lakkoluvan ja sai sen. Lakkovaroitus annettiin maatalousministeriölle 7.8.1950. Pidettyssä ylimääräisessä kokouksessa päädyttiin kuitenkin siihen, että lakkoa ei aloitettukaan, koska ”valtiovalta on joutunut monien vaikeuksien eteen, joita vaikeuksia maanmittausvirkakunta ei halua tällä hetkellä lisätä luottaen asian järjestymiseen rauhallista tietä”.

Neuvottelu oli lähinnä kuulemista ja sitten työntäjän yksipuolinen päätös.

Vuonna 1950 asetettiin komitea tarkistamaan virkamiesten neuvotteluoikeutta koskevaa lainsäädäntöä. Sen ehdotukset eivät kuitenkaan johtaneet toimenpiteisiin.

Vuoden 1952 valtion budjetissa palkkauskysymys sai liittoa tyydyttävän ratkaisun, kun kaikille ryhmille saatiin järjestettyä toivotut palkkiot.

Vuonna 1954 liiton jäsenkunnasta maanmittauslaitoksen palveluksessa oli 344, kuntien palveluksessa 41 ja muiden 25.

Vuonna 1955 perustettiin valtionvarainministeriöön palkkaosasto. Sen tehtäväksi määrättiin virkamiesten palkkojen, työntäjän ja eläkkeiden hoito.

Toinen vuosikymmen 1957–1966

Etuasioita hoidettiin valtiolla yleisen käytännön mukaan kahta eri tietä laitoksen virkamiesyhdistyksen eli MHDI:n ja VDL:n kautta sekä teknisten oman järjestön eli MIL:n ja Virkamiesliitto VL ry:n kautta. Alkuun ei asiassa nähty mitään ongelmaa, eri kautta hoidettiin erilaisia asioita. Virkamiesliitto hoiti yleiset kaikkia koskevat asiat ja teknisten järjestö taas alakohtaiset asiat. MHDI:n osalta tämä tarkoitti valtaosaltaan taksainsinöörien asioiden ajamista. Taksan korotuksista neuvoteltiin Maanmittauslai-

Organisaatiosta	Keskushallinto: Maanjakotoimien osasto, Kartastotöiden osasto, erillinen vakaustoimisto, maanmittaushallituksen arkisto, kivipaino sekä valokopiolaitos. Osastoilla kollegio ylimpänä johtaelimenä. Aluehallinto: Kussakin läänissä on maanmittauskonttori. Paikallishallinto: Toimitusinsinöörit työpiireissä joita oli vuonna 1939 maassa 178 kappaletta.
Tehtävistä	Maanmittaus-, jako- ja verollepanotoimet sekä maarekisterin pitäminen, yleiset, taloudelliset, maantieteelliset sekä topografiset karttatyöt, kartaston pohjaksi tarvittavat geodeettiset sekä astronomiset työt ynnä vakaustoimi. Johtaa ja valvoo maanmittaushallintoa sekä pitää maarekisteriä. Lohkomiset ja vapaaehtoiset tilusvaihdot itse vireille, muut virkatehtävät maanmittauskonttorin määräyksestä.

Kuva: Maanmittausmuseo.

Maanlunastuslautakunnan metsänhoitajajäsen Heimo Moilanen, agronomijäsen Tuure Kankaansydän ja maanmittausinsinööri Vesa Junttila Tutulammen asutusalueen uudella tiellä Taivalkosken Jurmussa heinäkuussa 1952.

toksen ja VDL:n välityksellä maa- ja metsätalousministeriön sekä valtionvarainministeriön kanssa.

Virkamiehillä ei ollut lakko-oikeutta ja järjestöillä oli vain neuvottelu-oikeus omien ministeriöiden ja valtionvarainministeriön kanssa. Työnantaja päätti palkat, kunhan järjestöjä vain oli kuultu. Käytännössä virkamiesjärjestöt painostivat kuitenkin eri tavoilla, hakusaarroilla, joukkoihtisanoutumisilla ja myös lakoilla, vaikka se oli lain vastaista ja rangaistavaa.

Vuonna 1961 järjestöt painostivat työtaistelulla valtioneuvostoa korjaamaan palk-

1931	1936	1947	1950
Kartastotöiden osaston geodeettiseen toimistoon perustettiin ylimääräinen asemakaavamittaustoimisto.	Kartastotöiden osaston geodeettiseen toimistoon perustettiin ilmakuvaosasto (ilmakuvaajaosto).		
		Aloitettiin peruskartoitus	Aloitettiin suurikaavaisen kartoituksen lisäksi kaavojen laatiminen

kauksen epäkohtia. Sen johdosta asetettiin Valtion teknillisten virkamiesten palkk komitea selvittämään ”mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä, jotta valtio voisi tarjota teknilliselle henkilökunnalleen samat edut kuin yleisillä työmarkkinoilla sanotulle henkilökunnalle tarjotaan ja siten varmistautua riittävän suuren ja pätevän teknillisen henkilökunnan saamisesta ja sen pysyttämisestä valtion palveluksessa”.

Vuonna 1962 kerättiin taas yhdistyksen jäseniltä erovaltakirjat VDL:n työtaistelu toimenpiteitä varten. Samana vuonna aloitti toimintansa Maanmittauslaitoksen orga nisaatiokomitea, tehtävänä järjestää siirtyminen kiinteään palkkaukseen.

Virkamiesliiton aloitteesta perustettiin maanmittaushallinnon piirissä toimivien alajärjestöjen keskuudesta yhteistyötoimikunta, nimeltään Maanmittaushallinnon jär jestöjen yhteistyöelin. Siinä olivat edustettuna MHDI:n lisäksi Kartta-alan virkailijat, Maanmittaushallituksen topografit ja Suomen kartoittajayhdistys.

Vuonna 1963 VDL organisoitiin uudelleen niin, että se toimii jatkossa liittomuo toisena järjestönä. Siten myös MHDI ry:hyn kuuluivat jatkossa vain puhtaasti maanmittaushallinnon palveluksessa toi mivat diplomi-insinöörit.

Työnantaja päätti palkat, kunhan järjestöjä vain oli kuultu.

Esimerkkinä senaikaisista neuvot teluista voi mainita seuraavan: Käydyistä neuvotteluista ja niiden tuloksista mainittakoon, että taksajaosto aloitti 28.5.1964 neu vottelut maanmittaushallituksessa taksan korottamiseksi pyytäen korjausta asiaan tak san yleisen jälkeenjääneisyyden lisäksi myös virkamiespalkkojen korotuksen johdosta. Neuvottelun tuloksena maanmittaushallitus lähetti 10.7.1964 maatalousministeriölle ehdotuksen taksan korottamisesta 10,85 %:lla eli 100 %:lla perustaksasta. Maatalous ministeriö lähetti esityksen lausunnolle valtionvarainministeriöön, jonne se juuttui, kunnes MHDI sai VDL:n puheenjohtajan tukemana neuvottelukosketuksen valtion varainministeriöön. Monien lisäselvittelyjen tuloksena saatiin todistetuksi, ettei maan mittauksaksaa voida rinnastaa sportteleihin kuten kihlakunnan tuomarin tai nimismie hen lunastusmaksuihin. Tuloksena syntyi lopulta 30.9.1964 asetus, jolla palkkioita korotettiin 100 %:lla perustaksasta 1.3.1964 alkaen.

	1953	1955–1956	1957–1959
Organisaatiosta	Kartastotöiden osastoon perustettiin geodeettinen toimisto, kartografinen toimisto topografinen toimisto ja ilmakuvatoimisto.	Uusi työpiirijako: yhteensä 224 työpiiriä.	Kuukausipalkkaisia toimistoja 16 kappaletta.
Tehtävistä			Tehtävänä hoitaa vain erikoislaatuista maanmittaustoimituksia, kuten tietoituksia, tai vuokra-alueiden lunastamistoimituksia jne.

Kuva: Naismaanmittarien arkisto.

Kuopion ja Pohjois-Karjalan läänin maanmittareita ja kartoittajia ”ilmakuvakurssilla” Siilinjärven maastossa heinäkuussa 1962.

Vuonna 1965 perustettiin Valtion teknillisten virkamiesten keskusliitto VTK ry luonteeltaan yhteistyöjärjestöksi. Liiton muodostivat VDL:n lisäksi kolme muuta järjestöä, Valtion Insinöörien Liitto VIL ry, Valtion Rakennusmestarit VR ry ja Valtion Teknikoiden Liitto VTL ry, jotka edustivat valtionhallinnossa virka- tai työsopimussuhteessa olevaa, ainakin teknillisen koulun suorittanutta henkilökuntaa. Yhteensä jäseniä oli noin 2 900. Samaan aikaan Virkamiesliitossa, joka yritti kaikin tavoin vastustaa keskusliiton perustamista, oli noin 37 000 jäsentä.

Vuonna 1964 säädettiin eduskunnassa monien vaiheiden jälkeen laki valtion virkamiespalkkausten tarkistamisesta, kolmivuotinen menettelytapalaki sekä voimaansaatamisasetus. Lait merkitsivät täydellistä muutosta virkamiespalkkauksen hoidossa. Sen perusteella virkamiesten palkoista sovitaan vuosittaisten ansiotasovertailujen pohjalta

Tehtävämuutoksia.

Johtosäännön muutoksia: kivipaino ja valokopiolaitos muutettiin karttapainoksi (lisäksi säännökset vastasivat valtion liikelaitoksien vastaavia säännöksiä), toimistojen sisäistä järjestystä muutettiin, samoin maanmittaushallituksen istuntoja.

Tehtävänä hoitaa: kiinteistöjen suunnittelu-, muodostamis-, järjestely-, jako- ja selvitystoimia, niihin liittyviä arvioimistehtäviä, suorittaa sen tehtäväksi annettuja kaavoituksia, pitää maarekisteriä, huolehtia yleisistä kartastotehtävistä sekä hoitaa vakaustointia.

ja että korotukset seuraisivat teollisuuden ansiotasojen muutoksia. Vuoden 1965 lopussa muutettiin myös työaikalakia, lauantait muuttuivat vapaapäiviksi ja säännöllinen työaika tuli olemaan enintään 8 tuntia päivässä ja 40 tuntia viikossa. Asetus työaikalain soveltamisesta virkamiehiin annettiin kuitenkin vasta heinäkuussa 1968.

Vuoden 1966 alusta neuvottelukelpoisten virkamiesjärjestöjen lukumääräksi määrättiin enintään neljä. Tämä aiheuttikin jatkossa järjestöjen keskuudessa pitkään jatkuneen taistelun jäsenistä ja neuvotteluoikeuksista.

MHDI:ssä oli 450 jäsentä vuonna 1959 ja 339 vuonna 1967.

Kolmas vuosikymmen 1967–1976

Vuonna 1968 kerättiin taas erovaltakirjoja työtaisteluja varten, koska insinöörilisästä ja muistakin palkkausongelmista oli epäselvyyttä. Yhdistys oli jo monen vuoden aikana ennen organisaatiouudistusta sitä mieltä, että taksan korotuksia ei tehty riittävän suurena juuri siksi, ettei kuukausipalkkoja tarvitsisi määrätä riittävän suuriksi uudessa organisaatiossa.

Vuonna 1969 VTK suositteli MHDI:n jäsenet eroamaan virkamiesliitosta kahtaalle järjestäytymisen lopettamiseksi. MHDI kuitenkin päätti vielä odottaa ja tarkastella tilannetta, kumpi VTK vai Virkamiesliitto saa aikaan paremmat edut jäsenilleen. Eroa Virkamiesliitosta kuitenkin vuonna 1970 suositeltiin.

Taksapalkkauksen ongelmallisuus tuotti jatkuvasti töitä sen asian selvittämiseksi valtionvarainministeriön palkkaosastolle, että maanmittarien palkkaus jäi jatkuvasti jälkeen muiden virkamiesten palkoista. Vasta vuonna 1972 uuden Maanmittauslaitoksen organisaation myötä taksapalkkauksen ongelmat poistuivat, kun kaikki siirtyivät kuukausipalkkauksen piiriin. Sekään ei tietenkään ollut ongelmatonta. MHDI yritti pitkään saada syntyneet kuukausipalkat sille tasolle, että palkat vastaisivat

MHDI korosti, että henkilöstölle valtiotyönantajan tarjoamat poikkeukselliset osallistumismahdollisuudet eivät saa aiheuttaa työtä vieroksuvia asenteita, alentuvaa työtehoa ja tarpeettoman byrokratian lisääntymistä.

	1972	1975–1989	1991
Organisaatiosta	Keskushallinto: yleinen osasto, tarkastusosasto, kiinteistöosasto, runkomiittausosasto ja kartografinen osasto sekä järjestelytoimisto ja ylimääräinen asema-kaavatoimisto. Aluehallinto: Maanmittauskonttorit (11 kappaletta). Paikallishallinto: Maanmittaus-toimistot sekä ylimääräiset maanmittaus-toimistot (39 kappaletta).	Perustettiin lvaloon sivutoimisto. Perustettiin Suomen Kartaston toimitus. Ouluun, Hämeenlinnaan, Seinäjoelle, Joensuuhun ja Jyväskylään kartastoyksiköt, lisäksi muutettiin Karttapaino liikelaitokseksi.	Kaksiportaiseen hallintoon 1.9.1991 lähtien. Keskushallinto: yleinen, kartta- ja kiinteistö-osastot sekä paikkatietokeskus. Alue ja paikallishallinto: lääneissä kartasto- ja tietopalvelutoimistot (11 kpl) sekä maanmittaus-toimistot (39 kpl).
Tehtävistä	Maanmittaustoiminnan hoitaminen, maa-rekisterin pitäminen, yleiset kartastotyöt, kaavoitusmittaukset ja paalutukset, tilaus-tehtävät, karttojen ja muiden julkaisujen painatus-, kustannus- ja myyntitehtävät. Vakaustehtävät poistettiin.		Johtotehtävät sekä valtakunnalliset palvelutehtävät. Paikallishallinnon johtotehtävät sekä kartastotehtävät. Kiinteistötehtävät.

edes aiemmin hankittua tulotasoa. Useiden taksamittarien ansiot vähenivät todistetusti uuteen palkkaukseen siirryttäessä.

1970-luvun alussa tapahtui keskusjärjestörintamalla paljon. Teknisten neuvotte-luoikeuksista käytiin laajaa keskustelua. Sekä valtionvarainministeriö että Kunnallinen Sopimusvaluuskunta (KSV) vastustivat sopijaosapuolten määrän lisäämistä ja palaut-tivat asian järjestöjen keskenään sovittavaksi.

VTK ja vastaava kuntien järjestö Kuntien Teknisten Keskusliitto KTK ry sekä eräät muut perustivat yhteisen Teknillisten Yhteistyöjärjestön (TYJ), jonka tarkoituk-sena oli koota kaikki tekniset yhteisen kaksilohkoisen järjestön suojiin. Toinen lohko hoitaisi edunvalvonnan ja toinen ammatillis-aatteellisen toiminnan. Mukaan haluttiin

Kuva: Jukka Artimon albumi.

Käskynjaolla. Risto Nylund antaa ohjeita, Jukka Artimo ja Heikki Hirviniemi kuuntelevat korva tarkkana.

1994	1999	2002	2003
Keskushallinto ja valtakunnalliset tuotanto- ja palveluyksiköt (kiinteistö-, maasto-, paikkatieto-, ATK- ja hallintopalvelukeskukset sekä markkinointipalvelut). Alue ja paikallishallinto: maanmittaustoimistot (21 kpl).	Keskushallinto ja valtakunnalliset tuotanto- ja palveluyksiköt (kehittämis-, ilmakehu-, ATK- ja hallinto- palvelukeskukset sekä myyntipalvelut). Alue- ja paikallishallinto: Maakunnalliset maanmittaustoimistot toimipisteineen, lisäksi Pirkanmaan- Satakunnan ja Kainuun-Koillismaan maanmittaustoimistot.Yhteensä 13 kappaletta.	Perustettiin ar- kistokeskus, koko maan yhtenäisar- kisto.	Maanmittaus- laitoksen joh- tokunnan sijaan perustettiin johtoryhmä lai- toksen sisällä.
			Ylä-Lapin kartoi- tus siirtyi maan- mittauslaitoksen tehtäväksi.

myös Insinööriiliitto IL ry ja Suomen Teknillinen Seura STS ry. Tämä ei kuitenkaan edennyt myönteisesti.

Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto STTK ry, jolla oli kiin- nostusta saada jalansijaa myös julkisella sektorilla tuki näitä pyrkimyksiä mutta ehdotti kuitenkin että KTK ja VTK liittyisivät suoraan jäsenikseen. Liitot halusivat kuitenkin ratkaista asian ensin TYJ:n avulla.

Vuonna 1972 monien turhien neuvotteluyritysten jälkeen VTK liittyi yksin STTK:n jäseneksi ilman muita TYJ:n järjestöjä. Myöhemmin samana vuonna KTK liittyi myös STTK:hon. TYJ purettiin sittemmin tarpeettomana vuonna 1974.

STS laajensi toimintasektoriaan käsittämään myös työmarkkinatoiminnan vuon- na 1972 ja perusti yhdessä TFiF:n kanssa Korkeakouluinsinöörien ja -arkkitehtien Kes- kusliitto KAL ry:n. MIL, jonka palkkavaliokuntana MHDI toimi, oli siten kahtaalle järjestäytynyt. Se päättyi, kun MIL:n hallitus päätti erota Virkamiesliitosta 1972. Vir- kamiesliitossa toimivat edelleen muut laitoksen henkilöstöjärjestöt, kuten Topografit ry, Kartta-alan virkailijat KAV ry ja Suomen Kartoittajayhdistys SKY ry.

VTK jatkoi edelleen neuvotteluoikeuden saamiseksi neuvotteluja ja keskusteluja valtion kanssa. Vuonna 1972 se jätti varoituksen lakosta. Valtionvarainministeriö siirsi asian virkariitalautakunnalle, joka rajasikin lakkoa turvallisuusvalvonnan osalta. Lak- koa ei kuitenkaan huonosti valmistautuneena saatu aikaan. Neuvotteluoikeudet olivat edelleen kiven alla ja muut pääsopijajärjestöt vastustivat neuvotteluoikeuksia. Luvassa oli vain seuraavalla neuvottelukierroksella epävirallisia neuvotteluja ja pöytäkirja, joka ei ollut virkaehtosopimus. Siihen tulisi maininta, että VTK sitoutuisi turvaamaan työ- rauhan sopimuskautena.

Seuraavana vuonna keväällä annettiin lakkovaroitus ja vasta perustettu Valtion Työmarkkinalaitos (VTML) ja Kunnallinen Sopimusvaltuuskunta tarjosivat mm. mahdollisuutta, että kaikki virat muutettaisiin työsuhteisiksi. Asia siirrettiin virkariita- lautakunnalle, joka asetti lakolle niin tiukat rajat, että STTK kieltäytyi niitä noudatta-

Kuva: Jukka Artimon albumi.

Jukka Artimo ja Heikki Hirviniemi peruskartoituksen maastotöissä.

masta. Väläytettiin myös lakon kieltämistä lailla, jota myös valmisteltiin. Lakon sovittelu ei tuottanut tulosta ja lakko alkoi. Sitä ennen Yleisradion teknisten myötätuntolakko pimensi television ja hiljensi radion kahdeksi päiväksi.

Neuvotteluoikeuksien vastustajia olivat työnantajan lisäksi muut pääsopijajärjestöt, mikä teki lakkoasetelman hankalaksi. Lakko alkoi siirtojen ja viivytysten jälkeen toukokuussa 1973 arviolta noin 10 000 hengen suuruisena. Lakon kattavuus oli jopa yli 100 %, koska sellaisetkin kuntien ja valtion tekniset lakkolivat, jotka eivät olleet STTK:n jäseniä. Lakko ei sinänsä ollut kovin tehokas, koska se koski suurta osaa suunnitteluteh-

tävissä toimivaa henkilöstöä. Tukilakot sen sijaan aiheuttivat suurempia vaikutuksia. Esimerkiksi Finnairin tekniset pysäyttivät ulkomaan lentoliikenteen.

Ratkaisevaa lakon lopettamisen kannalta oli tasavallan presidentin Urho Kekkosen puuttuminen asioihin. Hän kehotti SAK:n puheenjohtajaa Niilo Hämäläistä ryhtymään lakon purkamiseen. Meneillään oli ETYK:n valmisteleva kokous ja sen viestiyhteydet katkeilivat huolimatta lupauksista.

Lakko päättyi 1.6.1973 ja sen tuloksena oli kompromissi. Valtion tekniset saivat oikeuden yhtyä virkaehtosopimuksiin erillisellä pöytäkirjalla sekä oikeuden asettaa luottamusmiehiä. Lisäksi tietenkin sovittiin muista materiaalisista eduista. ”Neuvotteluoikeuksia ei saatu mutta jalka oli saatu jo oven väliin”, kuten lakkokenraali Jorma Reini totesi.

Vuonna 1973 perustettiin Valtion teknillisten virkamiesten neuvottelukunta (VTN) ja neuvottelu- ja sopimusjärjestelmää uudistamaan virkaehtokomitea. VTK kehitti ja laajensi toimintaansa, jotta sen toimintakyky työmarkkinoilla parantuisi.

Vuoden 1975 lopussa STTK:n, VTK:n ja KTK:n pääsihteerit sopivat STTK:n julkista sektoria edustavan STTK-J:n perustamisesta. Se perustettiin seuraavan vuo-

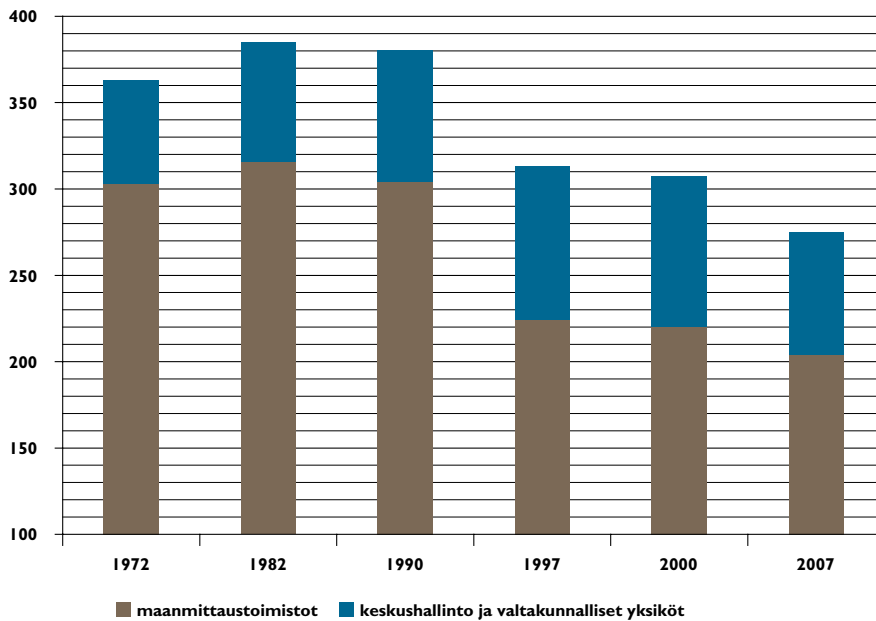
Kuva: Vesamatti Laakson albumi.

MHDI:n johtokunta toiminnankehittämisseminaarissa 70–80-luvun taitteessa. Kuvassa vasemmalta Juha Salmenkaita (VDL), Vesamatti Laakso (MHDI:n pj vuosina 1988–99), Martti Ruotoistenmäki (pj vuosina 1973–75) ja Pertti Saarelainen (pj vuosina 1976–83).

den alussa helmikuussa ja samassa yhteydessä Valtion Maanmittausteknikoiden Liitto VMT ry, Teknisten Liitto sekä Suomen Konepäälystöliitto sopivat julkisen sektorin edunvalvontatehtävien siirtämisestä STTK-J:lle.

MHDI:n osalla jatkui edelleen Maanmittauslaitoksen uuden organisaation jatkohoito. Sen lisäksi, että monen palkat alenivat oli ”yleinen solidaarinen palkkapoliitiikka” sekä progressiivinen verotus syönyt maanmittareiden nettoansioita. Virkaehtolainsäädännön mukaan järjestöt neuvottelivat valtiotyönantajan kanssa entistä laajemmasta asiakokonaisuudesta. Osallistumismahdollisuudet olivat laajenneet koskemaan myös muita kuin materiaalisia asioita. Henkilöstöjärjestöt osallistuivat muun muassa luottamus-, virastodemokratia-, työsuojelujärjestelmien ja koulutusohjelmien rakentamiseen sekä olivat mukana kehittämässä uutta henkilöstöpoliittista ohjelmaa laitokselle. MHDI korosti, että henkilöstölle valtiotyönantajan tarjoamat poikkeukselliset osallistumismahdollisuudet eivät saa aiheuttaa työtä vieroksuvia asenteita, alentuvaa työtehoa ja tarpeettoman byrokratian lisääntymistä. Tavoitteena pitää olla osallistumisen avulla luoda työssä viihtymiselle ja työn tekemiselle paremmat edellytykset, niin työn ilo lisääntyy ja työn tuottavuus paranee.

Parantaakseen jo aiemmin työsuhteessa olleiden jäsentensä asemaa ja luodakseen edellytykset muidenkin jäsentensä työsuhteeseen siirtymiselle MHDI allekirjoitti sitkeiden, mutta asiallisten neuvotteluiden jälkeen maanmittaushallituksen kanssa en-

Diplomi-insinöörin lukumäärän kehitys Maanmittauslaitoksessa vuodesta 1972 lähtien.

simmäisen työehtosopimuksen (TES) vuonna 1974. Sen välittömänä seurauksena noin kymmenen työsuhteessa olleen diplomi-insinöörin palkkaus parani muissa laitoksissa noudatetulle tasolle.

Vuodesta 1975 alkaen nimettiin yhdistykseen palkkasihteeri vuosittain. Palkkausta pyrittiin parantamaan erilaisilla lisillä. Niiden koettiin parantavan laitoksen muista valtionhallinnon töistä poikkeavissa tehtävissä toimivien henkilöiden palkkausta parhaiten. Maastotyölisä oli eräs sellainen lisä, mittauspuolella tornilisiä ja lentolisiä samantapaisia. Markkamääräinen ja inflaation syövä insinöörilisiä saatiin VDL:n toimenpitein muutetuksi yhden palkkaluokan suuruiseksi korotukseksi ja vuodesta 1968 tulkintariitoja aiheuttanut insinöörilisasopimus saatiin pois päiväjärjestyksestä.

Organisaatiopuolella pyrittiin korostamaan kartastotehtävien hoitamisen tärkeyttä maanmittauskonttoreissa.

KAL liittyi vuonna 1976 AKAVA:an. Silloin haitallinen kahtaalle jakaantuminen tuli uudelleen ajankohtaiseksi. AKAVA ilmoitti lisäksi, että se oli solminut VDL:n kanssa edunvalvontaa koskevan yhteistyösopimuksen ja että se edustaisi tuponeuvottelussa valtiosektorin insinöörikuntaa. Vuoden aikana kerättiin erovaltakirjoja, jonka mukaan jäsenet eroavat STS:tä. Kahtaalle järjestäytyneistä 85 % eli 115 antoi valtakirjan ja ne jätettiin vuoden lopussa STS:lle.

Maastotyölisäasiaa vauhdittamaan MHDI järjesti Valtion työmarkkinalaitoksen edustajille VMT:n kanssa tutustumismatkan maastotöihin Ouluun.

Jäseniä vuonna 1976 oli 330.

Kuva: Jukka Artimon albumi.

Kartantuotannon automatisointi alkoi jo 1970-luvulla. Kuvassa Jorma Marttinen.

Neljäs vuosikymmen 1977–1986

Virkaehtosopimusmenettely oli edelleen jälkikäteen pöytäkirjayhtymisen varassa ja tätä niin sanottua keittiönoven mahdollisuutta pidettiin aika hyvänä.

MHDI:n kuten koko neuvotteluketjun ja muun osallistumisen osalta siirryttiin normaaliin menettelyyn. Virastodemokratia, koulutus, työsuojelu sekä tietenkin kuop-pakorotusten selvittely oli jatkossa arkipäivää järjestötyössä. Kaupanvahvistajien palkkioiden korottamisesta jätettiin oikeusministeriölle korotusehdotus vuonna 1978 ja luottamusmiessopimukseen perustuen VTK haastoi valtionvarainministeriön työtuo-mioistuimeen siitä, että säännöllinen työaika maastotöissä pitää olla sama kuin virastotyö-aika. Asia ei kuitenkaan saanut myönteistä vastakaikua.

Vuonna 1980 tehtiin toimistoinsinööri-nimikkeen käytöstä maanmittaustoimituk-sista ensin aloite maanmittaushallitukselle ja kun se ei aiheuttanut toimenpiteitä, kantelu oikeuskanslerille. Seuraavana vuonna oikeus-kansleri ratkaisi asian siten, että on tehtävä toimituksen asianosaisille selväksi milloin tekijänä on diplomi-insinööri milloin tek-nikko.

Keskusviraston kanssa käytiin keskusteluja muun muassa teh-tävän mukaisesta palkkaukses-ta, yksiköiden toimiala-ajatte-lusta sekä johtamiskoulutuksen kehittämisestä.

Markus Kiuru on toiminut MHDl:n sihteerinä vuodesta 1984.

Laitoksen muuttoa varten Pasilan virastotaloon otettiin kantaa ja VTK lähetti valtionvarainministeriölle liukuvan työajan käyttöönotosta. Sen mukaan liukuvan työajan säännöksiä pitäisi soveltaa poikkeavasti siten, että virkistystaukoa voidaan liu'uttaa 30 min ja 1h 30 min puitteissa sekä kesällä 15 min ja 1h 15 min puitteissa. Asiaa perusteltiin sillä, että Pasilan virastokeskuksessa on ruokailuun varattu aikaa 20 minuuttia henkilöä kohden ja ylimääräiselle ajalle ei Pasilassa löydy mielekästä tekemistä. Pasilaan muutettiin sittemmin vuonna 1982.

Vuonna 1982 valtionhallinnon uudelleen organisoinnin myötä kysymys laitoksen sijainnista ministeriössä keskusteltiin. Ympäristöministeriötä perustettaessa oltiin lopuksi sitä mieltä, että laitos on pidettävä yhtenäisenä ja sijaintipaikkana edelleen maa- ja metsätalousministeriö. Mielipiteitä varsinkin kartastotehtävien sijainnista ympäristöministeriössä esitettiin. Tilaustehtäviä lähinnä kaavoituksen ja suurimittaavaisen pohjakarttojen osalta pyrittiin edistämään ja kehittämään. Keskusviraston kanssa käytiin keskusteluja muun muassa tehtävän mukaisesta palkkauksesta, yksiköiden toimiala-ajattelusta sekä johtamiskoulutuksen kehittämisestä.

Neuvotteluoikeuksista jatkettiin vääntöä 1980-luvun alkupuoliskolla, VTK määräsi ylityökiellon vuonna 1983 ja uhkasi lakolla vuonna 1984. Erinäisten neuvottelujen ja vääntöjen jälkeen VTK sai tasavertaiset neuvottelu- ja sopimisoikeudet 1.7.1985 alkaen.

Automaattinen tietojenkäsittely alkoi saada jalansijaa enenevässä määrin ja sen aiheuttamista henkilöstövaikutuksista käytiin keskusteluja ja neuvotteluja työnantajan kanssa. Organisaatiouudistukset Maanmittauslaitoksessa aiheuttivat myös neuvonpitoa. Maanmittauskonttoreita pyrittiin organisoimaan uudelleen. Muuten organisointia pidettiin hyvänä, mutta MHDI:n mielestä korkeakoulututkinnon suorittaneiden nimitystä ei saisi hajauttaa. Se pitäisi säilyttää maanmittaushallituksen kollegiolla.

Toimihenkilö-Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto TVK ry:n virkamiehet menivät keväällä 1986 lakkoon, Hanska pitää... Tavoitteena oli muun muassa selvä palkankorotus. Lakon hedelmiä pääsivät myös MHDI:n jäsenet nauttimaan.

Jäseniä vuosikymmenen lopussa oli 357.

Viides vuosikymmen 1987–1996

Vuonna 1988 tuli voimaan uusi virkamieslaki, edellinen oli 1920-luvulta. Tavoitteena oli järkeistää virkasuhdekäytäntöä. Viran perustaminen yksinkertaistettiin ja virkasuhde oli irtisanottavissa.

Joustava palkkahinnoittelu (PALKE) valtionhallinnossa tuli esiin ensimmäistä kertaa ja tavoitteena oli, että 1.1.1989 alkaen neljä virastoa Maanmittauslaitos muiden muassa siirtyisi uuteen järjestelmään. Hinnoittelun periaatteena oli työtehtävän vaativuusluokituksen mukainen peruspalkka ja siihen sitten lisänä arvion mukainen lisä henkilökohtaisista kyvyistä ja taidoista sekä bonus työn tehokkuudesta. Loppuarviona tuloksesta mainittiin: Jotain joustavan palkkaukseen siirtymiseksi on siis jo tehty. Aika tulee näyttämään, koska siihen siirrytään ja mikä vaikutus sillä on jäsenkunnan palkkoihin.

Sittemmin PALKE jäi työmarkkinalaitoksen pohdintaan.

Maanmittauslaitoksen toiminnan kehittäminen (TOKE) jatkui ja yhdistystä kuultiin asiassa, samoin neuvotteluja käytiin laitoksen edustajien kanssa. Keskustelua pyrittiin herättämään myös jäsenkunnan keskuudessa.

Organisaation säästöpäätösten mukaisesti kaavojen laatiminen, Suomen Kartaston toimittaminen ja osallistuminen maaperäkartoitukseen lopetetaan Maanmittauslaitoksessa. TTS-kaudella lopetetaan lisäksi 96 virkaa ja kahdeksassa vuodessa yhteensä 200 virkaa.

Vuoden 1989 kaksivuotisen tulopoliittisen ratkaisun jälkeen päätettiin siirtyä tulosbudjetointiin vuodesta 1991 alkaen. Karttapainosta tuli liikelaitos 1990 alkaen, 1989 käytiin neuvotteluja siitä, että MHDI jatkaisi Karttapainon insinöörien edunvalvontaa.

Vuoden 1990 aikana annettiin lausuntoja laitoksen uudesta organisoinnin suunnitelmista ja laitoksen VTK:laiset yhdistykset perustivat Maanmittauslaitoksen teknisten neuvottelukunnan MATE:n.

Vuonna 1988 tuli voimaan uusi virkamieslaki, edellinen oli 1920-luvulta.

Lopun kymmenvuotiskauden sopimis-, neuvottelu- ja vaikuttamisasiat liittyivät näihin vakioaiheisiin: palkkausjärjestelmän uudistaminen, organisaatiouudistukseen liittyvät asiat sekä joustavan työajan käyttöönotto. Lisäksi uusien AMK-insinöörien aiheuttama ongelma tuotti työtä, ei haluttu sotkea titteleitä ja suositeltiin jäsenille DI-nimikkeen käyttöä maanmittausinsinööri- tai toimitusinsinööri-nimikkeen jatkona.

Uuden JAKO-järjestelmän kehittämisen seurantaan otettiin osaa.

Vuoden 1996 lopussa jäseniä oli 286.

Kuudes vuosikymmen 1997–2006

Vuonna 1997 Maanmittauslaitoksen tekniset MATE ry perustettiin edustamaan laitoksen koko henkilökuntaa ja sellaisena se oli pisimmälle toteutunut tekninen talohanke VTK:n piirissä. MATE:en keskitettiin yhdistyneiden järjestöjen kaikki toiminnot luottamusmiestä myöden, vain jäsenmaksujen kerääminen jäi perusyhdistyksille. Myös tarkentavien virkaehtosopimusten teko siirrettiin talokohtaiselle järjestölle.

VDL erosi VTK:sta ja Tekniikan ja Tiedon Toimihenkilöt TTT ry perustettiin VTK:n tilalle. MATE allekirjoitti ensimmäisen työehtosopimuksensa.

JAKO-järjestelmä otettiin maanmittaustoimitusten suorittamisessa käyttöön 1998. Osittain sen myötä, osittain koko uuden organisaation sekä nettobudjetoinnin myötä harmaan ylityön määrän lisäys aiheutti paljon työtä yhdistykselle. Uudelleenorganisointisuunnitelmat jatkuivat ja vuonna 1999 saatiin aikaan taas uusi organisaatio. Siinä keskushallintoa kevennettiin ja muodostettiin maanmittaustoimistot lääneihin.

Palkkauudistussuunnittelu muuttui PALMA-uudistuksen suunnitteluksi, sen rahoitus oli auki vielä.

Neuvottelujärjestelmä muuttui: MATE – TTT – Palkansaajajärjestö PARDIA (entinen STTK-J) – STTK.

Vuonna 2000 valtion palkkojen jälkeenjääneisyys (VALPAS) oli jaon suunnittelun suhteen PALMA:n lisäksi yhdistyksen päällimmäisiä tehtäviä. Myös organisaation sopeuttamistoimenpiteet, toimipisteiden muutokset sekä työaika-asiat tuottivat työtä. Harmaiden ylitiöiden kieltäminen, lähi/etätyön tekemisen edellytykset, tasoitusvapaat, liukuva työaika sekä matka-ajan lukeminen työaikaan kuuluivat näihin työaika-asioihin.

Vuonna 2001 päätettiin mennä mukaan uuteen PALMA-palkkausjärjestelmään. Sen ideana oli töiden tehtäväkohtainen vaativuusluokittelu palkkauksen perustaksi, johon lisättiin 0–35 %:n suuruinen suoriutuvuuslisä. Lisän määrä selvisi vuosittain käydyn tuloskeskustelun perusteella. Siinä esimies ja alainen kävivät läpi edellisen vuoden työssä suoriutuvuuden. Mikäli palkka järjestelmän mukaan olisi alentunut, maksettiin henkilölle ”takuupalkkana” erotus. Sitä nimitettiin joustopalkaksi.

Maanmittauslaitoksen uudelleenorganisointisuunnitelmat jatkuivat ja vuonna 1999 saatiin aikaan taas uusi organisaatio.

Yhdistyksen omat intra-kotisivut otettiin käyttöön (<http://intra.nls.fi/jarjestot/MHDI/index.html>)

1.1.2002 siirryttiin euroihin. Palkkauksessa yleiskorotuksen lisäksi saatiin PAL-MA-järjestelmään liittymisen ansiosta talokohtainen korotus. Laadittiin puitesuunnitelma kaudelle 2003–2008.

Vuoden 2003 aikana jatkettiin palkkausjärjestelmän epäkohtien korjaamista ja saatiin valmiiksi DI:n rooli- ja tehtäväkenttäarviot.

Vuoden 2004 aikana saatiin vielä palkkausjärjestelmän käyttöönottoon liittyviä palkankorotuseriä siten, että vuodesta 2000 lähtien on jäsenistön palkkaus noussut noin 24 %. Pardian kehittäminen jatkui. Uusi Pardia näyttää monessa mielessä samantaiselta kuin se Virkamiesliitto, josta valtion tekniset 40 vuotta sitten lähtivät omille teilleen.

Jäseniä vuosikymmenen lopussa oli 245 (2004), järjestäytymisaste on 93 %.

Lähteet

- Vuosikertomukset
- Pöytäkirjat
- MHDI:n toiminnasta, Suomen maanmittauksen historiaa varten v. 1980, M. Ruotoistenmäki
- MIL 100 vuotta -juhlajulkaisu, v. 1990
- Maanmittaus Suomessa 1633–1983, v. 1983, Maanmittaushallitus
- Taistelusta yhteistyöhön, valtion teknillisten edunvalvontaa 40 vuotta, Tekniikan ja Tiedon Toimihenkilöt TTT, Y. Hytönen – V. Åberg, v. 2005.
- VDL 30 vuotta, v. 1975
- VDL 40 vuotta, v. 1985

Kaarlo Koivisto

Toimintavuoden 1972 suuret muutokset

Toimin MHDI:n johtokunnan puheenjohtajana toimintavuonna 1972, jolloin yhdistyksen toimintaa sävytti ennen kaikkea Maanmittauslaitoksen organisaation muutos. Uusi organisaatio astui voimaan 1.5.1972. Merkittävin muutos tapahtui paikallishallinnossa, jossa vanhasta taksapalkkauksesta siirryttiin kuukausipalkkaukseen perustamalla 39 kuukausipalkkaista maanmittaustoimistoa. Kevätkaudella näyttää johtokunta kokoontuneen lähes joka viikko muutokseen liittyviä asioita käsittelemään. Maanmittaushallituksen ja valtiovarainministeriön kanssa käytiin lukuisia neuvotteluja siitä, ettei uudistus aiheuta jäsenkunnalle kohtuutonta haittaa. Jälkeenpäin tarkastellen palkkausasiat pystyttiin hoitamaan kuop-pakorotuksilla ja henkilökohtaisilla lisäpalkkioilla kohtuullisen hyvin.

Onneksi MHDI:n käytettävissä olivat A.R.R. Aspelundin ja Veikko Kauton kaltaiset taksa-asiantuntijat, joiden tarkkoja laskelmia voitiin neuvotteluissa käyttää hyväksi. Yli kolmenkymmenen vuoden taikaisten johtokunnan pöytäkirjojen mukaan näyttää organisaation muutokseen liittyvä edunvalvonta työllistäneen johtokuntaa koko toimintavuoden ajan.

Maanmittaushallituksen ja valtiovarainministeriön kanssa käytiin lukuisia neuvotteluja siitä, ettei organisaatiouudistus aiheuta jäsenkunnalle kohtuutonta haittaa.

Vuoden 1972 aikana loppui jäsenkuntamme kahtaalle järjestäytyminen. MIL erosi hallituksensa päätöksellä Virkamiesliitosta MHDI:n vuosikokouksen suosituksen mukaisesti. Valtion muiden diplomi-insinööriyhdistysten lailla jäsenistömmme edunvalvontaa hoidettiin tästedes vain VDL:n kautta. VDL oli vuorostaan liittynyt VTK:oon, jolla ei kuitenkaan ollut neuvotteluoikeutta virkaehto- ja työehtosioissa. Tämän vuoksi VTK ilmoitti keväällä 1972 aloittavansa työtaistelun, ellei sille myönnetä neuvottelu-oikeutta. Lakon uhka kuitenkin peruuntui, kun sopimusoikeutta pohtimaan asetettiin toimikunta valtiovarainministeriön, VTK:n ja muiden sopijajärjestöjen edustajista. Neuvottelu-oikeutta ei kuitenkaan saatu.

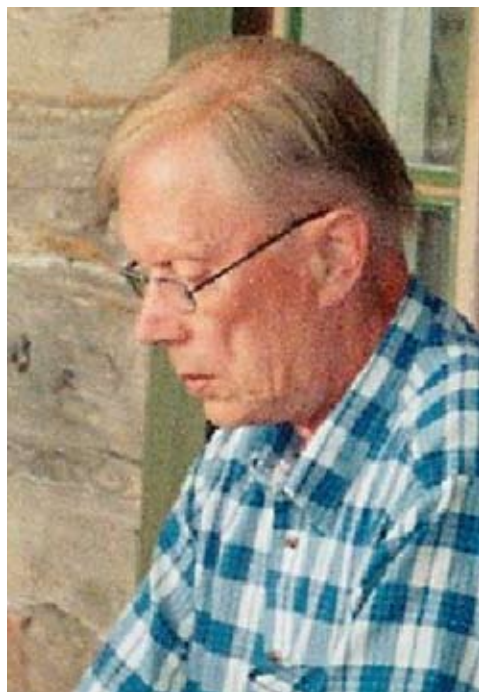
Myöhemmin vuonna 1972 VTK liittyi STTK:n jäseneksi, jota kautta neuvottelu-oikeusasia sitten myöhemmin saatiin kuntoon. Vaikka kevään 1972 työtaistelu sillä kerralla vältettiin, näytti jäsenkuntamme olleen yhtenäisenä valmisteluissa mukana. Harjoittelusta oli varmasti hyötyä, kun seuraavana keväänä 1973 ajauduttiin varsinaiseen lakkoon.

Em. puheenjohtajakauden lisäksi toimin 1966–68 MHDI:n sihteerinä. Kun vuonna 1976 siirryin MMH:n hallintotoimistoon, oli aikaisemmasta järjestötoiminnasta hyötyä virkatehtävien hoidossa. Uuden virka-asemani vuoksi minun ehkä olisi tullut erota yhdistyksestämmme. Näin en kuitenkaan tehnyt vaan olin MHDI:n jäsen koko virkaurani ajan.

Työnantajan edustajan näkökulmasta asiaa tarkastellen ovat mielestäni neuvottelut järjestöjen kanssa aina sujuneet hyvässä hengessä. Ainoastaan yhden kerran muistan erään järjestön – kysymyksessä ei ollut MHDI – uuden innokkaan edustajan neuvottelussa uhonneen ja muutenkin käyttäneen turhan jyrkkää kieltä. Seuraavan neuvottelutauon aikana huomasin järjestön vanhempien neuvottelijoiden opettavan keltanokalle hiukan neuvottelutapoja.

Kaarlo Koivisto

MHDI:n puheenjohtaja toimintavuonna 1972

Pertti Saarelainen

Merkintöjä vuosilta 1976–1982

Kun aloitin puheenjohtajana vuonna 1976, ensimmäisiä isompia asioita oli valmistelun Maanmittaushallinnon virastodemokratiaohjesäännön hyväksyminen MHDI:ssä. Nimensä mukaisesti virastoissa tuli lisätä ja mahdollistaa ajan hengen mukaisesti henkilöstön laaja osallistuminen sitä koskevien asioiden käsittelyssä. Jo silloin ymmärsimme, että ohjesääntö alkuperäisessä muodossaan ei tuota takaa. VD-organisaatio oli moniportainen, portailla osallistujia runsaasti ja käsiteltävät asiat vähäisiä. Niinpä perusjärjestöjen puheenjohtajista koottu ”komitea” alkoi varsin pian, vasta maanmittaushallitukseen tulleen Liisa Santaholman johdolla valmistella uutta ohjesääntöä.

Palkkaussasiat olivat toiminnassa keskeisiä. Koko 1970-luvun vuotuinen inflaatio oli lähes 10 prosenttia, joten palkat jäivät koko ajan jälkeen niin kustannustason kuin joustava-alojen kehityksestä. Jälkeenjäämistä pyrittiin kuromaan umpeen monin eri keinoin, joskus jopa onnistuen, sillä taulukkokorotusten ohella myös ”kuoppakorotukset” olivat varsin mittavia.

Palkkaukseen liittyvien asioiden hoidon kannalta vuorovaikutus VDL:n, VTK:n

Koko 1970-luvun vuotuinen inflaatio oli lähes 10 prosenttia, joten palkat jäivät koko ajan jälkeen niin kustannustason kuin joustava-alojen kehityksestä.

ja STTK:n kautta oli tärkeää. Koko ajan MHDI:n puheenjohtajana olin näiden elimissä mukana ja lisäksi oli joku muukin MHDI:n johtokunnan jäsen. Tavoitteenamme oli selkeästi jäsenistön ostovoiman lisääminen ja verotuksessa siirtyminen enemmän välillisten verojen suuntaan. Palkankorotuksissa painotimme prosenttipainotteisuutta.

– Lienevät sopivia tavoitteita tänäänkin?

Siihen aikaan teknisiä virkamiehiä edustanut VTK ei ollut virkaehtosopimuksen allekirjoittajaosapuoli. Tätä pidettiin puutteena, koska ”sopimusoikeus puuttui”. Minusta tämä ei sittenkään ollut erityinen ongelma. Aina kun tarvetta oli, asioista neuvoteltiin Valtion työmarkkinalaitoksen edustajien kanssa niin VDL:n kuin VTK:nkin puitteissa. Maanmittauslaitoksen kanssa asiointi oli välitöntä, olimmehan päivittäin muutenkin tekemisissä.

Näin jälkikäteen puutteena pidän sitä, että laitoksen piirissä eri henkilöstöjärjestöillä ei ollut syvällisempää yhteistyötä. Järjestöjen kanssa kyllä keskustelimme usein erilaisista yhteistyötavoista, mutta silloin emme puolin ja toisin olleet valmiita ratkaisuihin. Ehkä suurin este olivat erilaiset palkkauksen kehittämistavoitteet. Joillekin oli edullista penni-, toisille prosenttilinja.

Toukokuussa 1973 olivat teknilliset virkamiehet olleet lakossa. Sen seurauksena oli solmittu muutamia työehtosopimuksia teknisten kenttään. Näin myös Maanmittauslaitoksessa puolen toistakymmentä diplomi-insinööriä tuli sopimuksen piiriin, teknikoita jonkin verran enemmän.

Nyt yli kolmenkymmenen vuoden kokemuksen jälkeen tämä avaus oli todella merkittävä. Saimme hyvää kokemusta nykymuotoisten palkanmääräytymisperusteiden soveltamisesta. Nimittäin nyt MML:n kuin valtionhallinnon nykyiset uudet palkkausjärjestelmät perustuvat noissa sopimuksissa luotuihin periaatteisiin. VDL:n ja VTK:n kautta jo 1970-luvulla tarjosimme järjestelmää yleistettäväksi koko valtiosektorille, mutta aika ei ollut tähän muutokseen kypsä.

Maanmittauslaitoksen diplomi-insinöörit ovat aina kiitettävästi järjestäytyneet ammatillisesti. Aikanani järjestäytymisaste oli 90 prosentin tienoilla. MHDI:n toiminnan kannalta tämä oli helpotus. Ei ollut tarvetta tuhlata aikaa taikka energiaa joutavanpäiväisiin, voi keskittyä olennaisiin tietäen, että takana oli jäsenistön tuki.

Onnittelen MHDI:tä! Ja toivon teille edelleen menestystä. Se on Teistä itsestänne kiinni!

Pertti Saarelainen

puheenjohtaja vuosina 1976–82

Liisa Larjamo

Puheenjohtajakauteni 1984–1988

Aloittaessani puheenjohtajakauteni en ollut toiminut missään MHDI:n tehtävissä. Joitakin kertoja olin ollut Valtion Diplomi-insinöörit VDL ry:n liittokokouksissa MHDI:n edustajana.

Edeltäjäni ja kurssitoverini Pertti Saarelainen soitti minulle alkuvuodesta 1984 ja kysyi, ryhtyisinkö MHDI:n puheenjohtajaksi. Vastasin hänelle välittömästi ryhtyväni. Kuulin kuinka hän veti hämmästyksestä henkeä. Hän oli varmaan kysynyt aiemmin kaikilta mahdollisilta MHDI:ssä toimivilta ja toimineilta ja kaikki olivat kieltäytyneet. Siksi hän oli varautunut puhumaan kauan minua ympäri

Minut valittiin yksimielisesti puheenjohtajaksi Joensuussa maanmittauspäivien yhteydessä pidetyssä vuosikokouksessa. Iltajuhlassa muuan maanmittausteknikoiden ay-aktiivi kysyi minulta tanssiessamme, kenestä tuli MHDI:n puheenjohtaja. Vastasin hänelle iloisesti, että minusta. Hän pysähtyi keskelle tanssilattiaa ja sanoi, ettei usko MHDI:n valinneen puheenjohtajaksi naista.

Olin siihen saakka ja toistaiseksi ainoa nainen MHDI:n puheenjohtajana.

Näin jälkeenpäin on vaikea kuvitella miten siihen aikaan toimittiin kun ei ollut sähköpostia. Niinpä jatkuvana keskustelun aiheena kokouksissa oli tiedotus, varsinkin sen puute.

Luottamusmiehille oli jo aiemmin järjestetty vuosikokousten yhteydessä neuvot-

telutilaisuus johtokunnan kanssa. Nyt päätettiin lähettää kaikille luottamusmiehille ja yhdyshenkilöille johtokunnan kokouksista ja muulloinkin tarvittaessa tiedote, joka heidän piti toimittaa yksikössään oleville jäsenille tiedoksi. Siihen aikaan kaikilla laitoksen järjestöillä oli oma luottamusmies tai yhdyshenkilö kaikissa laitoksen yksiköissä.

Lisäksi hallituksen jäsenet kävivät pyydettäessä kertomassa eri yksiköissä ajankoh-
taisista asioista.

Vuosi 1984 oli järjestöpoliittisesti historiallinen. Vuosia kestäneiden ponnistelu-
jen jälkeen kattojärjestömme Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto
STTK ry sai pääsopijaosapuolen aseman koko julkisel-
la sektorilla. Lakkovaroitustakin kyllä siihen tarvittiin.

*Näin jälkeenpäin on
vaikea kuvitella miten
siihen aikaan toimit-
tiin kun ei ollut sähkö-
postia.*

Vuoden aikana tehtiin yhteistyössä Korkeakou-
luinsinöörien ja Arkkitehtien Keskusliitto ry:n kanssa
työmarkkinatutkimus. Eräs tärkeä osatavoite oli saada
ansiotilastot kattaviksi myös valtionhallinnon diplo-
mi-insinöörien osalta, koska näitä KAL:n julkaisemia
tilastoja käytettiin joka tapauksessa arvioitaessa diplo-
mi-insinöörien palkkausta.

Johtokunnassa käsiteltiin maanmittauslaitoksen sivutoimistojen asemaan sekä
insinöörien virkojen siirtoon toimipaikasta toiseen liittyviä kysymyksiä. Yhdistyk-
sen edustaja oli työryhmässä, jonka tehtävänä oli selvittää ATK:n käytön vaikutuksia
Maanmittauslaitoksen henkilöstön työtehtäviin.

Vuonna 1985 saimme vieraita Ruotsin vastaavasta järjestöstä, LCF:stä. Ammatti-
yhdistyssanasto ruotsiksi oli aluksi hankalaa. Mutta tapaaminen oli antoisa ja mielen-
kiintoinen.

Samana vuonna valmisteltiin seminaarissa yhdistyksen PTS-suunnitelmaa. Sa-
massa yhteydessä neuvoteltiin myös laitoksen johdon kanssa jäsentemme asemasta ja
diplomi-insinöörien vakanssien lukumäärästä. Lisäksi keskusteltiin järjestelyvaraneu-
vottelujen menettelytavoista.

Järjestelyvaraneuvottelujen kulkua selvitettiin myös jäsenille lähetetyssä tiedot-
teessa.

Johtokunta otti kielteisen kannan sivutoimistojen perustamiseen.

Johtokunta käsitteli useissa kokouksissa maanmittauskonttoreiden organisaatio-
uudistusta.

Vuosi 1986 oli jäsenille tulopoliittisesti merkittävä. Pitkän tähtäimen pyrkimys
jäsenten palkkatason tarkistamiseksi vähintään palkkausluokkaan A 22 toteutui käy-
tännöllisesti katsoen. Lisäksi toimistoinsinöörit A 22 – A 25 saivat palkkaluokan koro-
tuksen. Saavutettiin huomattavasti yhdistyksen esittämää laajempi kokonaisratkaisu.

Maanmittauskonttoreiden organisaatiouudistuksesta keskusteltiin edelleen, ja
johtokunta oli pääosin samaa mieltä työryhmän esitysten kanssa. Osa jäsenistöstä oli

eri mieltä ja asiasta keskusteltiin vilkkaasti vuosikokouksessa. Jopa hallituksen jäsenien valinnasta äänestettiin.

KAL yritti värvätä julkisen alan diplomi-insinöörejä jäsenikseen väärällä informaatiolla. STTK-J:stä oli tullut v. 1985 yksi tuloneuvottelujen pääsopijaosapuoli. Tämän jälkeen kuului valtion laitoksissa ja virastoissa työskenteleviä diplomi-insinöörejä ja arkkitehtejä koskevista työehtosopimuksista neuvotteleminen yksinomaan STTK:laisille yhdistyksille.

Vuonna 1987 tuli kuoppakorotuksia vielä enemmän kuin edellisenä vuonna, 287 jäsentä sai korotuksen.

Maanmittauslaitos oli niiden neljän viraston joukossa, joiden osalta tehtiin periaatepäätös siirtymisestä ns. joustavaan palkkahinnoittelujärjestelmään 1.1.1989 alkaen. Järjestelmä ei laskisi kenenkään palkkaa, mutta loisi kannustavan, jatkuvan, sopimuskauden aikaisenkin neuvottelumekanismin ja palkkojen liu'uttamismahdollisuuden tehtävien vaativuustason kasvaessa. Tämä oli alkua kohti nykyistä palkkausjärjestelmää.

Johtokunta keskusteli useaan otteeseen laitoksen toiminnan kehittämiseen tähtävistä vireillä olevista hankkeista. Asiasta on keskusteltiin laitoksen johdon lisäksi myös maa- ja metsätalousministeriön edustajan kanssa.

Laitoksen johdon kanssa keskusteltiin myös diplomi-insinöörien asemasta laitoksessa, koulutuksesta TKK:ssa ja laitoksessa sekä johtamistaidoista ja niiden kehittämisestä.

Yhdistyksellä oli edustus uuden virkamieslainsäädännön edellyttämässä virkamieslautakunnassa.

Luovuttuani puheenjohtajuudesta v. 1988 minut valittiin MHDI:n pääluottamusmieheksi. Tässä toimessa jatkoin vuoteen 2002 saakka. Silloin luottamusmiesorganisaatio uudistettiin ja laitokseen tuli päätoiminen pääluottamusmies ja kuhunkin yksikköön luottamusmies, joka edustaa kaikkia Maanmittauslaitoksen tekniset MATE ry:n jäsenjärjestöjen jäseniä.

Liisa Larjamo

puheenjohtaja vuosina 1984–88

Vesamatti Laakso

Puheenjohtajuuden yksitoista kierrosta 1988–1999

Aloittaessani puheenjohtajuuskauteni olin ollut jo kymmenen vuotta MHDI:n hallituksessa ja siitä ajasta 4 vuotta Liisan kauden varapuheenjohtajana. Siis hyvin sisään ajettu ottaessani vastaan MHDI:n puheenjohtajuuden silloisen kotikaupunkini Kouvolan maanmittauspäivien yhteydessä.

Puheenjohtajakauteeni sisältyy monen muun lisäksi kolme keskeistä asiaa: sinä aikana Maanmittauslaitoksessa tehtiin kolme organisaatiomuutosta, kolme yritystä saada laitokseen uusi palkkausjärjestelmä, joista viimeinen saatiin valmiiksi vasta pääluottamusmiesskauteni alussa, ja laitoksen henkilöstöjärjestöjen yhteistoiminnan tiivistyminen, joka johti MATEn neuvottelukunnan kautta v. 1997 Maanmittauslaitoksen teknisten MATE ry:n perustamiseen.

Seuraavissa vuosikatsauksissa olen poiminut palasia kirjoituksistani MHDI:n jäsentiedotteiden puheenjohtajalta-palstoilta. Ne kertovat kulloinkin pinnalla olevista asioista, joista puheenjohtaja halusi viestiä jäsenkunnalle.

1988

Uusi kaksivuotinen VES-ratkaisu syntyi. MHDI:n kenttään 35 kuoppakorotusta. Lisäksi joulukuussa saimme ns. Niitamon ansiotasotoimikunnan työn perusteella melko merkittävän palkanlisän. Yksi MHDI:n PTS:n mukainen tavoitteemme saavutettiin, kun viimeinen A 21 -palkkausluokan virka poistui vuoden 1989 alussa.

Maanmittauslaitos on kokeiluvirastona siirryttäessä uuteen joustavaan palkkausjärjestelmään. Perusmallin mukaan palkka muodostuisi työn vaativuuden perusteella määrätystä työkohtaisesta palkasta (PALKE) ja ns. henkilökohtaisesta palkanosasta, joka muodostuu henkilökohtaisesta osasta ja suorituskohtaisesta osasta (HENKI). Maanmittauslaitoksen oman PALKE-toimikunnan työ piti olla valmis vuoden lopussa, mutta työmarkkinalaitoksen ”jarruttelun” takia työ on edelleen kesken. Uudessa palkkausjärjestelmässä myös järjestömmme näkemys tulisi entistä paremmin esiin, sillä palkoista neuvotellaan laitostasolla.

*Tulokset saavutettiin,
mutta oleellisesti pie-
nemmillä henkilö-
kunnalla.*

1989

Marraskuun alussa tehtiin ns. ansiokehitysratkaisu, joka merkitsi jäsenkunnallemme 34 kuoppakorotusta. Joulukuussa saimme taulukkokorotusta ja samaan aikaan sijoittuu ns. ATO-rahast, joilla saimme 156 kuoppakorotusta. ATO-ratkaisu oli kuitenkin pettymys. Palkkojen jälkeenjääneisyys on edelleen varsin suuri.

Maanmittauslaitoksen organisaatiouudistus on julkistamista v. 1991 tulosbudjetointiin. Jäsenkuntamme asema Maanmittauslaitoksen johtavana ammattiryhmänä on avainasemassa tämän uudistuksen läpiviemisessä. Se merkitsee pohjan luomista myös ns. tulospalkkaukseen, jota MHDI on ollut vaatimassa. PALKE-projekti on pysähtynyt työmarkkinalaitoksen pohdintoihin.

1990

Edunvalvontatyössä yhä useammat asiat tullaan tulevaisuudessa ratkaisemaan laitostasolla. Tästä syystä MHDI:n omaa laitostason työtä pitää tehostaa. Samalla yhteistyötä muiden maanmittauslaitoksen ammattiryhmien kanssa tulee entisestään lisätä. Tässä toiminnassa MATE:n perustaminen on hyvä alku. MATE on maanmittaushallinnon teknisten neuvottelukunta, laitoksen VTK:laisten järjestöjen yhteistyöelin, jonka tehtävänä on selvittää ja valmistella yhteisiä edunvalvonta-asioita ja huolehtia sovittujen yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta.

(MATE perustettiin neuvottelukuntana 14.11.1990. Toimin neuvottelukunnan puheenjohtajana sen perustamisesta aina MATE ry:n perustamiseen saakka.)

1991

Kulunut vuosi oli Maanmittauslaitoksessa muutosten aikaa. Vuoden alusta siirryttiin tulosohjaukseen ja syksyllä uuteen organisaatioon. Saimme myös uuden pääjohtajan.

Henkilöstön kannalta vuosi oli kova. Tulokset saavutettiin, mutta oleellisesti pienemmällä henkilökunnalla. Viesti kentältä kertoo, että kiireet, paineet, omalla ajalla tehdyt ylityöt ja myös sairastumiset ovat lisääntyneet. Pitkällä tähtäyksellä se on huono merkki.

Päätöksentekoa siirrettiin voimakkaasti tulosityksiköihin. Saimme johtokunnan ja johtoryhmät. Se merkitsi myös henkilöstön voimakkaampaa mukaantuloa laitoksen ja tulosityksiköiden johtamiseen, mutta myös voimakkaampaa sitoutumista laitoksen tavoitteisiin.

(Itse pääsin henkilöstön edustajana syksyllä 1991 muodostettuun Maanmittauslaitoksen johtoryhmään, jossa sain olla mukana näköalapaikalla yli 10 vuotta aina vuoden 2001 loppuun.)

1992

Puheenjohtajan puheenvuoro on käsitellyt useina vuosina muutoksia Maanmittauslaitoksessa. Käsitteä ei voi välttää nytkään. Maanmittauslaitoksen toimipisteverkkoa

Asioita pohtiessani olen monesti yhtynyt laitoksen markkinointityöryhmän raporttiin, ainakin sen nimeen: JOHAN ON MARKKINAT.

koskeva ratkaisu on tehty. Päätoimipisteiden määrä putoaa 21 ”maanmittauskeskukseen”. Työryhmä TOPI pohtii, kuinka tempu tehdään. MHDI on lähtenyt siitä, että muutokset ovat parempia, jos me teemme ne itse, emmekä jää ulkopuolisten ohjattaviksi. Muutokset ovat usein vaikeita

ja ratkaisut edellyttävät laajaa keskustelua. Toivottavasti se syntyy tästä organisaatioesityksestä.

Asioita pohtiessani olen monesti yhtynyt laitoksen markkinointityöryhmän raporttiin, ainakin sen nimeen: JOHAN ON MARKKINAT. Ulkoiset muospaineet ovat nopeita ja usein näyttää siltä, etteivät muutosten tavoitteetkaan ole selkeitä. Toivon, että me Maanmittauslaitoksessa osaamme tehdä tässä tilanteessa viisaita ratkaisuja, jotka vahvistavat sekä Maanmittauslaitoksen että meidän Maanmittauslaitoksessa työskentelevien tulevaisuutta.

1993

Säästäminen on päivän teema myös Maanmittauslaitoksessa. Olemme neuvotelleet laitoksen johdon kansa n. 14 milj. mk:n säästämisestä v. 1993, jotta voisimme tehdä työtämme koko vuoden ilman lomautuksia. Työn puutteesta uhka ei johdu, vaan rahoista. Lähiajan tärkein uudistus – palkkausjärjestelmän uudistaminen – on työn alla. Tehtävän vaativuus, henkilökohtainen osaaminen ja suoritustaso sekä koko yksikön tulostaso on uuden palkkausjärjestelmän osatekijät. Maanmittauslaitoksen teknisten neuvottelukunta MATE on mielestäni osoittanut tarpeellisuutensa. Näinä vaikeina aikoina henkilöstöjärjestöjen yhtenäisyys edunvalvontatehtävässä on ollut erinomaista.

Maanmittauslaitoksen organisaatio uudistuu ensi vuoden alussa. Se antaa uuden pohjan myös jäsentemme edunvalvontaan. Päätöksiä tehdään entistä enemmän toimipisteissä. Tästä syystä myös luottamusmiestämme tulee uudistaa ja luottamusmiestemme tietotaso lisätä.

1994

Maanmittauslaitoksessa on saatu ensimmäinen ns. uuden organisaation vuosi valmiiksi ja tulos on melko hyvä. Organisaation muutos ja siihen liittyneet tehtävien siirrot ja muutokset vaativat monilta panostamista kokonaan uusiin tehtäviin. Kun tätä muutosta tehtiin vielä tiukan suoritepaineen alla, on todettava laitoksen henkilöstön olleen vuoden aikana tosi lujilla.

Lähitulevaisuuden haasteet edunvalvonnassamme liittyvät paljolti palkkausjärjestelmän uudistamiseen. Uudistusta valmisteleva työryhmä on saanut jatkoaikaa v. 1995 loppuun ja työ on tässä vaiheessa pahasti kesken. Tästä johtuen uusi järjestelmä voita-

neen saada käyttöön aikaisintaan vuoden 1997 alusta.

Edunvalvonta siirtyy enenevässä määrin virasto- ja laitostasolle. Tässä mielessä on merkittävää laitoksen eri henkilöstöryhmien yhteistyö. MATE:n puitteissa tapahtunut yhteistyö on ollut vahvaa ja yhtenäistä. Nyt tuo yhteistyö pitää tuoda selvästi myös jokaiseen toimipisteeseemme. Tulevaisuudessa jäsenkunnan kannalta merkittäviä päätöksiä tehdään työpaikkatasolla.

1995

VES/TES-neuvottelut myös Maanmittauslaitoksen tasolla on käyty ja sopimuksiin on päästy. Valtakunnallisella tasolla ratkaisut saatiin sovittua tammikuun lopulla, jonka jälkeen käynnistettiin neuvottelut laitostasolla. Lähes neljään vuoteen on nyt valtion sektorillakin saatu palkantarkistuksia. Koko 90-luvun valtion palkkakehitys on ollut pysähdyksissä ja pakkauserot muihin aloihin ovat kasvaneet. Tilanne oli muodostumassa mahdottomaksi.

1996

Olemme suurten muutosten ja mullistusten keskellä. Kiinteistönmuodostuslainsäädäntö ja maakaari uudistuvat, JAKO-hanketta valmistellaan ja edunvalvontakentällä on tekeillä uusi palkkausjärjestelmä. Tavoitteena on kannustava, joustava ja oikeudenmukainen palkkausjärjestelmä. Lisäksi laitoksessa tehdään henkilöstösuunnitelmaa ja tutkaillaan luottamusmiesjärjestelmää.

(Palkkausjärjestelmäuudistus HAY-järjestelmän pohjalta kariutui alkutalvesta v. 1996. Työtä jatkamaan perustettiin uusi työryhmä, joka valitsi järjestelmän pohjaksi itse rakennetun Kolumbus-mallin.)

1997

MHDI täytti 50 v. Se on pitkä ja komea taival maanmittausinsinöörien edunvalvontaa. Toinen merkittävä kohokohta oli kesäkuussa tapahtunut Maanmittauslaitoksen tekniset MATE ry:n perustaminen, mikä merkitsi talokohtaisen edunvalvontajärjestön syntymistä Maanmittauslaitokseen. Kun MATEen kuulu viiden jäsenjärjestönsä kautta yli 90 % kaikista Maanmittauslaitoksen työntekijöistä, siitä tulee merkittävä edunvalvoja.

Valtion Teknisten Keskusliitto VTK päätti uudistaa organisaatiotaan siten, että tavoitteena on laitostason järjestäytyminen ja luopuminen koulutustasoliitoista. Meillä se merkitsi liittymistä perustettavaan MATE ry:n ja Valtion diplomi-insinöörien liiton VDL ry:n eroamista VTK:sta. MATE ry:stä tuli taas Tekniikan ja tiedon toimihenkilöt TTT ry:ksi nimensä vaihtaneen entisen VTK ry:n suurin jäsenjärjestö.

Palkkausjärjestelmän uudistamisen loppurutistus on alkanut. Uuden palkkausjärjestelmän kuvaus on yhteisesti hyväksytty ja lopullinen malli on enää hiomista vajaa.

Sopimusneuvottelun valmistelut järjestelmän käyttöönotosta ovat käynnissä.

(Minut valittiin perustamiskokouksessa MATE ry:n ensimmäiseksi puheenjohtajaksi ja sillä MATEn mandaatilla myös TTT ry:n ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi.)

1998

JAKOn sisäänajo ja Maanmittauslaitoksen organisaatiouudistus olivat keskeisesti esillä MHDI ry:n vuodessa. JAKOn takkuilu tuntui vähän kaikessa, myös Maanmittauslaitoksen tuloksessa. Henkilöstö kuitenkin hoiti osuutensa käyttöönotossa mallikkaasti, mutta osa tuloksesta tehtiin taas kerran ”harmaana ylityönä”.

MATEn perustaminen merkitsi suurta muutosta yhteisten asioiden ajamisessa. Sopimustoiminta siirtyi MATE ry:n vastuulle. MATE ry sai ensimmäisen päätoimisen luottamusmiehen ja uuden luottamusmiessopimuksen. Työsuojelun yhteistoimintasopimus uusittiin. Palkkausjärjestelmän kannalta vuosi oli vaikea. Keväällä teimme työnantajan kanssa esisopimuksen palkkausjärjestelmän (PALMA) mallista, mutta itse sopimusvalmistelut ovat olleet työläitä.

1999

Koettu lama ja työelämän muutokset ovat julkishallinnon johtaneet siihen, että tänä päivänä moni voi työssään huonosti tai tuntee epävarmuutta jaksamisestaan. Henkilöstö väsyä ja työilmapiiiri kiristyy. Organisaatiouudistus tuo tähän hetkeen vielä oman lisänsä, joka myös vaikuttaa työyhteisöjen tilaan.

Yhteistyö eri työntekijäjärjestöjen välillä on toiminut MATEn puitteissa hyvin. Uusi yhteistoimintasopimus uudistaa toimintayksikötason yhteistoiminnan.

Palkkausjärjestelmän uudistaminen on edennyt. Alustava sopimus- ja pöytäkirjaluonnos ovat valmiina neuvottelupöytään. Tavoitteena on, että järjestelmä saataisiin käyttöön ensi vuoden alkupuolella, mutta se edellyttää tietysti uudistuksen rahoituksen ratkaisua.

(MATEn piirissä sovimme, että MATEn puheenjohtaja ei voi toimia jäsenjärjestönsä puheenjohtajana. Oulussa 25.3.1999 pidetyssä vuosikokouksessa jätin MHDI:n puheenjohtajan tehtävät Antti Jakobssonille. MATEn puheenjohtajana toimin aina vuoteen 2001 saakka, jolloin siirryin hoitamaan MATEn edunvalvontaa päätoimisen pääluottamusmiehen paikalta. Maanmittauslaitoksen uudesta palkkausjärjestelmästä sovittiin 1.6.2001 ja se otettiin käyttöön 1.3.2002.)

Vesamatti Laakso

pääluottamusmies

puheenjohtaja 1988–1999

Antti Jakobsson

Diplomi-insinöörin edunvalvontaa MATEssa 1999–2007

Olen toiminut MHDI:n puheenjohtajana vuodesta 1999 alkaen. Tehtävää hoitanut Vesamatti Laakso oli siirtynyt MATEn puheenjohtajaksi, joten tarvittiin uusi puheenjohtaja. MHDI:n hallituksessa olen toiminut vuodesta 1991 lähtien silloisen varapuheenjohtaja Timo Tuhkasen rekrytoimana. Vuosina 2001–2005 toimin myös Tekniikan ja tiedon toimihenkilöiden hallituksen jäsenenä. MATEn hallituksessa olen ollut jäsenenä vuodesta 1999 ja varapuheenjohtaja vuodesta 2004. Valtion diplomi-insinöörin puheenjohtajana olen toiminut vuodesta 2006.

Vuosia 1999–2006 leimaa palkkausjärjestelmän uudistaminen ja toisaalta Maanmittauslaitoksen toiminnan vakaantuminen. Jatkuvista säästöistä olemme päässeet tilanteeseen jossa laitos voi kehittää omaan toimintaansa haluamaansa suuntaan.

Pardian muuttuminen heikosta neuvottelujärjestöstä aidoksi liitoksi tapahtui tällä kaudella. Samalla Tekniikan ja Tiedon toimihenkilöiden rooli muuttui merkittävästi ja se hakee omaa paikkaansa edelleen.

Jäsenistön kannalta palkkaus on kehittynyt kohtuullisesti. Diplomi-insinöörin rooli on muuttunut entistä enemmän asiantuntija- ja toisaalta esimiestehtäviin. Lukumäärämme on ollut edelleen vähemmän päin laitoksessa.

2000 DI-strategiaa luomassa

Vuonna 2000 olimme erityisesti huolissamme laitoksen raportoinnista, jossa viitattiin DI:ien käytön lohkomisessa aiheuttaneen työn hinnan nousua ja lähetimme silloin pääjohtajana toimineelle Pauli Karviselle kirjeen asiasta.

Aloitimme MHDI:n strategian laatimisen vuonna 2000. Työryhmän puheenjohtajan toimi allekirjoittanut sekä jäsenenä Seppo Birkstedt, Pirjo Hovi, Markus Kiu-ru ja Vesa Walamies. Taustalla oli vuonna 1997 tehty lausunto diplomi-insinöörin lukumäärästä ja laitoksen strategiassa silloin näkyvissä ollut AMK-insinöörin selvä lisääminen. Vuoden 2001 alussa myös diplomi-insinöörin koulutus oli jaettu kahteen

koulutusohjelmaan: geomatiikka ja kiinteistötalous.

Strategiatyö saatiin valmiiksi vuonna 2001. Strategiassa kasvaneiksi tehtäviksi arvioitiin: myynti- ja markkinointi, kiinteistörekisterin perusparannustehtävät, kehittämistehtävät, hanketilusjärjestelyt ja kansainväliset tehtävät. Strategiassa tehtiin SWOT-analyysi jonka tulokset ovat myös historiikin kannalta merkittäviä.

Strategiassa hahmoteltiin diplomi-insinööreille tavoiteroolit ja annettiin suosituksia laitokselle ja jäsenistölle.

Vahvuuksina nähtiin:	Heikkouksina nähtiin:
– ongelmien ratkaisutaito – kokonaiskuvan hahmottaminen – uusien mallien kehittäminen – toiminen epäjatkuvuuskohdissa ja epävarmuuden hyväksyminen – tuotannon ja kehittämisen yhtenäisyyden hoitaminen – juridiikan hallitseminen – itsensä kehittäminen – luovuus	– tietotaidon siirtäminen – ikääntyminen – johtamistehtäviin hakeutumisen haluttomuus – johtamiskulttuurin passivoittautuva vaikutus esimerkkinä keskustelukulttuurin puute
Mahdollisuuksina nähtiin:	Uhkina nähtiin:
– asiantuntijaroolit maastotietojen, paikkatietojen, kehittämisen ja prosessivastaavien tehtävissä – maasto- ja rajatietotuotannon yhtenäisyys – vaativien tuotantotehtävien hoitaminen – arviointi – laintulkinta ja asiantuntijaneuvonta – johtaminen – kansainväliset tehtävät	– kartastotuotannossa ei diplomi-insinöörejä – asiantuntemuksen häviäminen erityisesti geodeettisen mittauksen ja verkon osalta sekä teoreettisen ajattelun ja prosessien kehittämisen osalta – tuotannon hidastuminen, kun vaikeita tehtäviä ei saada tehtyä – tuotannon ja kehittämisen yhteyden vaarantuminen – johtajien ammattimaistuminen ja diplomi-insinöörit johtajina – ammattilaisten kierto- mahdollisuuksien vähäisyys

2001 PALMAA luomassa

Vuonna 2001 avattiin palkkausjärjestelmäneuvottelut uudelleen. Sopimukseen päästiin 1.6.2001, jonka MHDIn johtokunta hyväksyi yksimielisesti kokouksessaan 14.6.2001. Neuvotteluista voin todeta, että ne olivat melko vaikeat.

Erityisesti mieleeni jäi vääntö, jonka kävimme ns. takuupalkasta. MATEn sopimus oli ensimmäinen valtiolla tehty uusi palkkausjärjestelmäsopimus, johon saatiin takuu entisen palkan säilymisestä. Työnantajan mielestä tätä takuuta ei olisi tarvittu, mutta halusimme sen joka tapauksessa.

Kuinka ollakaan ei kulunut kuin vähän yli vuosi, kun tätä sopimusta tarvittiin tositilanteessa. Mielenkiintoista oli myös, ettei sopimusta voitu kirjata varsinaiseen sopimustekstiin vaan siitä tehtiin erillinen pöytäkirja, jonka takuumiehinä olivat silloiset allekirjoittajat Liisa Santaholma ja Martti Havila.

Toinen vääntö käytiin MATEn sisällä kysymyksestä, pitäisikö kaikissa toimiluokissa tulla korotusta. Siinäkin saimme meitä tyydyttävän tuloksen ja palkkakäyrä sovitettiin sellaiseksi, että kaikissa toimiluokissa ns. takuupalkalla sai jäädä korkeintaan tietty määrä henkilöitä. Tämä näkyi ja näkyy käytännössä toimiluokan 11 kohdalla, jossa käyrä tekee pienen pomppauksen ylöspäin.

Neuvotteluissa oli monenlaisia vaiheita ja MHDI joutuikin jossain vaiheessa keskeyttämään ne, jotta meitä tyydyttävä ratkaisu saatiin aikaan. Työnantajan kanssa olisimme saaneet aikaan sopimuksen myös kokemuslisästä, mutta sen työmarkkinalaitos veti punakynällään yli. Tosin myöhemmin tehdyssä valtion mallisopimuksessa sellainen mahdollisuus tuli. Nyt kun olemme yrittäneet sitä tuoda järjestelmään mukaan, ei Maanmittauslaitos ole sitä enää halunnut.

Vuonna 2001 käytiin läpi kaikkien toimien arviointi, joka oli suuri urakka järjestölle. Sopimusta tehtäessä olimme arvioineet MHDI:n toimitusinsinöörien paaluksi toimiluokan 11, jolle kaikki laskelmat olivat pohjautuneet. Käytännössä kuitenkin toimitusinsinöörien paaluksi muodostui toimiluokka 12 joten siltä osin tuloksemme oli ennakoitua parempi. Siirtymävaiheessa ns. takuupalkalle jäi MHDI:n jäsenistöstä n. 27 %, kun se keskimäärin koko laitoksessa oli 20–22 %.

Vuonna 2001 ja 2002 jäsenistömme sai ns. VALPAS korotukset, joilla oli merkittävä vaikutus jäsenistön palkkauskehitykseen. Vuonna 2001 aloitimme säännöllisen palkkatilaston julkaisemisen.

2003 Pardiaa uudistamassa

Vuonna 2003 MHDI oli huolissaan palkkausjärjestelmän mukaisesta pisteytyksestä liittyen erityisesti toimiluokkaan 11 ja kaikille jäsenille lähetettiin asiaan liittyvä kirje. Vuonna 2004 yhteydenotot johtajiin johtivat useimmissa tapauksessa palkan tarkistuksiin.

Olin mukana TTT:n työryhmässä joka esitti Pardialle uuden toimintamallin ”Meidän Pardia”. Tätä mallia sitten kehitettiin konsulttivetoisesti eteenpäin.

Itseohjautuvia tiimejä en ole vielä laitoksen käytävillä tai organisaatiossa nähnyt ja esitin pohdintaa, mitä käsitteellä oikeastaan tarkoitetaan.

2004 Pardian asema vahvistuu

Pardian uudistuksesta päästiin vuonna 2004 ratkaisuun, jossa Tekniikan ja Tiedon toimihenkilöiden työntekijät (TTT) siirtyivät Pardian palvelukseen. TTT jatkoi toimintaa vaaliliittona, mutta kaikki palvelut tulevat jatkossa Pardiasta. Pardia on meille tärkeä valtion sopimuksen takia, jossa se suurimpana valtion järjestönä on päävaikuttaja. MHDI valmistautui seuraamalla vuonna 2007 tapahtuvaa jäsenmaksuratkaisua tarkasti. Siinä ei kuitenkaan päästy täysin tyydyttävään tulokseen. MHDI:n osalta hallitus on pohtinut kokoajan liittoutumisstrategiaamme.

Vuonna 2005 lopetin TTT:n hallituksen jäsenyyden, koska hallituksen toiminta oli ollut lähinnä sivusta seuraamista. Työvaliokunta oli TTT:ssä todellinen hallitus.

2005 MATEn toimintaa

Laitoksen toimintaa oli viety kohti itseohjautuvia tiimejä ja prosessiorganisaatiota. Kysimme jäseniltä vuonna 2004 MATEn Tekevät-lehteä varten kolme asiaa, joihin MHDI:n pitäisi puuttua. Kirsi Mäkinen kirjoitti vastaustenne pohjalta artikkelin. Palkkausjärjestelmässä asiantuntijoiden palkkaus ja toisaalta prosessiorganisaation mukanaan tuomat muutokset puhuttivat. MATE oli asettanut keskeiseksi tavoitteeksi kokemuslisän käyttöönoton PALMAa kehittäessä. Ensimmäinen mahdollisuus siihen tuli neuvoteltaessa vuoden 2006 liittoerän käytöstä.

Prosessiorganisaatio oli tuonut mukanaan uusia rooleja, joita ei palkkausjärjestelmän kehittämisen aikana vielä ollut olemassa. Tiimin vetäjien esimiesroolin kieltäminen kategorisesti oli yksi ongelmakohta, jota olisi pitänyt miettiä. Prosessivastaavilla on liian paljon suoranaisia alaisia, jolloin hyvään suoritukseen esimiestyössä voi olla vaikea yltää.

Henkilöstötutkimuksessa minua oli huolestuttanut jo kahtena vuonna selvästi näkynyt suunta, että asiantuntijaroolissa olevat ovat kaikista ryhmistä kriittisimpiä. Tähän pitäisi puuttua ja selvittää, mistä tämä johtuu. Prosessien johtamisessa oli laitoksessa vielä kehittämistä. Nyt tehdyt ratkaisut olivat olleet liian kategorisia ja erilaisia ratkaisuja pitäisi hakea. Itseohjautuvia tiimejä en ole vielä laitoksen käytävillä tai organisaatiossa nähnyt ja esitin pohdintaa, mitä käsitteellä oikeastaan tarkoitetaan. Haasteen heitin laitoksen johdolle prosessiorganisaation kehittämiseksi.

Paikallinen sopimustoiminta oli yhä tärkeämpää edunvalvonnan kannalta ja MATE oli hyvin täyttänyt sen paikan. Pientä huolta aiheutti toimijoiden jaksaminen, koska työtä tehtiin edelleen talkooperiaatteella. MATEn strategiassa luottamustoiminnan tehostaminen oli yksi keskeisiä asioita. MHDI:n osalta tavoitteeksi esitin päätoimisiin luottamusmiehiin siirtymistä, joita olisi koko valtakunnassa esimerkiksi 5. Tällöin maanmittausjohtaja tai johtaja saa ammattitaitoisen yhteistyöpelurin, jonka kanssa voi neuvotella ja jopa pyytää neuvoja. Tässä emme ole vielä edenneet.

Aloitimme historiikin valmistelun ja työhön ryhtyi Jukka Artimo.

Kuva:Antti Jakobssonin albumi.

MATEn jäsenyhdistysten hallitusten yhteinen seminaari elokuussa 2002.

2006 juhluvuoden aattona

PALMAN siirtymäajan päätyttyä jäsenet saivat palkkausjärjestelmän edut täysmääräisesti käyttöön. Kaikkien henkilöstöjärjestöjen kannalta tulos oli positiivinen eli palkkaus nousi enemmän kuin oli sovittu minimitavoitteeksi. Keskimääräinen muutosprosentti oli vuosina 2001–2005 18–27 %. Ilman paikallista neuvottelua tulos olisi saattanut olla huonompi. Vuonna 2006 neuvoteltiin paikallisen erän käyttämisestä. Työnantajan kanssa ei päästy yhteisymmärrykseen erän käytöstä ja silloin se jaettiin kaikille.

Perustimme juhlatoimikunnan valmistelemaan seminaaria. Puheenjohtajana toimi Liisa Larjamo ja jäseninä Antti Jakobsson, Vesamatti Laakso, Petri Lukin ja Markus Kiuru.

Jäsenmaksusta MHDI:n omaan toimintaan meni 18 %, josta suurimman menon muodosti hallituksen toiminta ja erityisesti matkustuskulut. MHDI on halunnut pitää hallituksensa jäseniä mahdollisimman hyvin edustavana. Kokouksia on tosin harvennettu minimiin. Keskusjärjestöille menee loput 82 %, josta MATEn toiminta edustaa n. 13 % osuutta. Yhteensä talokohtaiseen toimintaan käytetään siis 31 % ja keskustason toimintaan 69 %. MHDI:n ajatusmaailmassa keskusjärjestöjen osuus on paisunut liian suureksi ja siihen haluttaisiin muutosta.

2007 Neuvotteluja vai saneluja

Vuonna 2007 päättyi edellinen sopimuskausi, jonka osana saimme Padian hakemana valtion palkkaohjelman jatkoon liittyvän 1 % korotuksen. VM totesi omassa ohjauksessaan asiantuntija- ja esimiestehtävissä työskentelevien olevan 10–20 % jäljessä verrattuna yksityissektoriin. Vuosikokoukselle ehdotin palkkauskäyrän systemaattista korottamista asiantuntijatoimiluokista lähtien ja toivoin työnantajalta järkeviä ratkaisuja. Työnantaja ei ollut samaan mieltä ja toteutti ratkaisun ns. kuoppakorotuksena palkkausjärjestelmän ulkopuolisena lisänä osalle henkilöstöä. Saa nähdä mitä tämä rat-

kaisu merkitsee talon palkkausjärjestelmän kehittämiseksi. Merkkejä on, että palkkausjärjestelmämme on uusimisen tarpeessa.

Tätä kirjoittaessa Pardia on neuvotellut 2,5-vuotisen sopimuksen, jonka kustannusvaikutukset ovat yhteensä 11,5 % sopimuskaudella.

MHDI julkaisi jälleen oman palkkatilastonsa. MHDI:n jäsenten palkkaus oli muuttunut vuosina 2001–2006 keskimäärin 23 % kun johdon palkkaus oli kehittynyt esim. maanmittausjohtajien osalta keskimäärin 24 %. MHDI:n keskipalkka oli 4 055 € kun sen maanmittausjohtajilla oli 6 200 €.

MHDI:n toiminta on ollut entistä enemmän MATE-painoiteista. MATE vietti kesäkuussa 10-vuotisjuhliaan. MATEa puhuttaneita asioita on ollut Tekniikan ja Tiedon toimihenkilöiden liiton kohtalo. Yhteistyö muiden järjestöjen kanssa on toiminut hyvin. Pardian tuki talotoiminnalle on ollut puutteellista. Muissa virastoissa ei ole edetty talokohtaisessa edunvalvonnassa, ja talokohtaisia liittoja on jopa purkautunut. Mm. tämän vuoksi MHDI:n hallitus ei ole halunnut edetä MATEn kehittämisessä henkilöjärjestön suuntaan.

Valtion diplomi-insinöörien yhdistysten osalta irtautumisia Pardiasta on tapahtunut viime vuosina (esim. Tiehallinto ja nykyinen Destia). Nykyinen yhdistyspohjainen toiminta on toiminut hyvin Maanmittauslaitoksessa. Tosin halukkuutta henkilöjärjestön suuntaan on joissakin MATEn jäsenjärjestöissä. MHDI:n toiminnan osalta olemme keskittyneet olennaiseen eli strategisten linjausten tekemiseen MATEn toiminnan suhteen ja MATEn hallinnossa vaikuttamiseen. MHDI:n jäseniä on luottamusmiesorganisaatiossa kiitettävästi ja hallitukseenkin olemme saaneet tuoreita voimia.

Olen itse ollut Valtion diplomi-insinöörien liiton puheenjohtaja 2006 alkaen ja se tuo myös tarvittavaa tietoa muiden sisarjärjestöjen toiminnasta. Valtion diplomi-insinöörien liitto järjesti maaliskuussa palkkausjärjestelmien kehittämisseminaarin, jossa pohdittiin erityisesti ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden palkkauksen kehittämistä. Vuonna 2006 lopulla jäsenetuihin lisätty Tekniikka ja talous -lehden tilaus päätettiin jäsenäänestyksen perusteella lopettaa vuoden 2008 alussa.

MHDI:n 60 v.-juhlavuonna pidimme Tallinnassa seminaarin, jota voi luonnehtia onnistuneeksi kaikin puolin. Isäntämme Maa-ametin tiloissa esitelmän pitivät pääjohtaja Jarmo Ratia, professori Arvo Vitikainen, allekirjoittanut sekä Maa-ametista Raivo Valner ja Kristian Teiter. Seminaarin jälkeen seuraavana päivänä vierailimme Kolgan kartanossa, jossa saimme mielenkiintoisen katsauksen maiden palautuksesta takaisin kartanon nykyiselle omistajalle.

Antti Jakobsson

puheenjohtaja vuodesta 1999 lähtien

Miksi minusta ei tullut maanmittaria, vaikka kaikki edellytykset olivat olemassa

**Pääjohtaja Jarmo Ratian puheenvuoro
MHDI:n 60-vuotisjuhlaseminaarissa 31.8.2007**

Aloitin maanmittarin urani vuonna 1959 mittanauhan alapäässä 12-vuotiaana. Muistan elävästi ensimmäisen tehtäväni tällä uralla Korpilahdella. Isälläni oli tapana ottaa paikkakunnalta reippaita koululaisia apulaisikseen. Pekka Salmisen johdolla lähdimme tarkastamaan erästä rajamittaa Korpilahden vespuolelle. Linja-autolla matkustimme lossilla Kärkisten salmen yli Putkilahden kylään. Mittanauhan toisessa päässä oli Veikko Jaatinen. Kävelimme varmaankin viitisen kilometriä Pirttivuoren yli ja teimme tarkistusmittauksen, joka Pekkaa tyydytti.

Pekasta muuten tuli sittemmin professori ja Fortumin tutkimusjohtaja, Veikosta myös diplomi-insinööri ja Schaumanin tehtaan johtaja Ristiinan Pellokseen, Putkilahdesta vuoden kylä Suomessa ja Kärkisten salmen lossikin on korvattu upealla sillalla Päijänteen yli.

Maanmittaushallituksen sihteerin Jallar Hongiston ja pääjohtaja Viljo Niskasen kirjeellä minut ylennettiin nuoremmaksi maanmittausharjoittelijaksi kesäkuussa vuonna 1963. Siihen kuului oikein koekin; piti osoittaa stereonäkökyky. Ylioppilaaksi tulon jälkeen oli aika päättää, mitä ryhtyy lukemaan. Olen nyt usein pääjohtajana ollessani pienenä huulena heittänyt, että kun kaikki kesät koulupoikana juoksin mittanauhan

perässä, niin päätin, etten ainakaan maanmittariksi ryhdy. Pitää saada sen verran koulutusta, että pääsee siisteihin sisähommiin.

Tämä oli kuitenkin vain puolittotuus. Tosiasiassa minulla oli sen verran paha allergia, että kuivassa metsässä työskentely oli joskus yhtä pärskimistä. Tämä sulki sellaiset urat, jossa pääasiassa työskennellään ulkona. Olin kuitenkin havainnut, että maanmittaustoimituksissa vähintäänkin puolet ellei enemmänkin on juridiikkaa, joten päädyin oikeustieteelliseen tiedekuntaan varsinkin, kun sinne pääsi ällän papereilla suoraan vielä vuonna 1965. Niin suurta pätemisen tarvetta en tuntenut kuin samana vuonna ylioppilaaksi kirjoittanut Paavo Väyrynen, joka osallistui Polin karsintakurseille ja pääsykokeisiin osoittaakseen vain, että pääsisi sisälle.

Ensimmäinen työpaikkani oli maanmittaushallituksen oikeudellinen toimisto, jonka tilapäisenä esittelijänä aloitin huhtikuun 16. päivä 1968 viittä vaille valmiina oikeustieteen kandidaattina. Sinne päätyminen oli puhdasta sattumaa; etsin kesätyöpaikkaa ja soitin tutulle Korpilahden pojalle Ahti Rihdolle, joka kertoi olevansa juuri vaihtamassa työpaikkaa ja suosittelee asessori Aminoffille minua seuraajakseen. Ahti on nyt hallintoneuvoksena korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Ahtia minun on kiittäminen silloin alkaneesta ja vielä useita vuosia jatkuvasta urasta valtion leivissä. Silloin päättyi myös urani maanmittarina virallisesti. Tehtäviini kuului toimiminen vuorollani Maanmittaushallituksen kollegion sihteerinä. Kollegiossa käytiin vuosittain läpi luettelo harjoittelijoista. Kun asessori keksi listalta minun nimeni, hän rauhalliseen tapaansa totesi, että kollegion sihteerit eivät ole maanmittausharjoittelijoita ja urani maanmittausharjoittelijana päättyi siihen. Vuosi 1968 oli muutoinkin tärkeä elämässäni; valmistuin silloin yliopistolta ja solmin avioliiton.

Miten nyt yli 40 vuotta myöhemmin suhtaudun maanmittausalan diplomi-insinööreihin.

Arvostan sekä tutkintoa itseään, että sen suorittaneita maanmittausinsinöörejä.

Vaikka minusta ei maanmittaria tullutkaan, arvostukseni on korkeinta mahdollista laatua. Arvostan sekä tutkintoa itseään, että sen suorittaneita maanmittausinsinöörejä. Ei ole epäilystäkään, etteivätkö maanmittausalan diplomi-insinöörit ole olleet ja tulevat olemaan myös vastaisuudessa maanmittauslaitoksen perusta ja kulmakivi. Vaikka tuotantotehtäviä tulee siirtymään jatkossakin

AMK-insinööreille, tulevat vaativimmat ja hankalimmat tehtävät säilymään diplomi-insinööreillä. Myös johtamis- ja vaativat asiantuntijatehtävät ovat diplomi-insinöörien ominta alaa.

Entä mitä vaatimuksia tulisi jatkossa asettaa Maanmittauslaitoksen tarvitsemille diplomi-insinööreille?

Toimivan paikkatietoinfrastruktuurin rakentaminen Suomeen on lähitulevaisuuden suuria haasteita suomalaisen tietoyhteiskunnan kehittämisessä. Tälle alueelle ovat

monet muutkin ammattikunnat pyrkimässä. Englannin kielessä puhutaan jo, ei ainoastaan Spatial Data Infrastructuresta vaan Spatial Knowledge Infrastructuresta.

Pohjimmiltaan paikkatietoinfrastruktuurissa on kyse tiedon ja ymmärryksen organisoinnista helposti käsitettävään ja käsiteltävään muotoon spatiaalisia työvälineitä käyttäen. On haaste maanmittarikunnalle saada muut ammattikunnat ymmärtämään, että kaiken pohjana on kuitenkin geodesian ja kartografian peruslainsäädännöt.

Tähän liittyy olennaisesti kansainvälisyys. INSPIRE-direktiivi tulee vääjäämättä yhdenmukaistamaan maanmittauslaitosten toimintoja Euroopassa. Pohjoismaisissa sisäorganisaatioissa on tehty äskettäin samat ratkaisut, jotka me teimme jo 1990-luvun alussa. Perustehtäviensä kannalta Pohjoismaiden maanmittauslaitokset muistuttavat entistä enemmän toisiaan. EULIS-projekti tulee yhdenmukaistamaan kiinteistöjen vaihdantaa Euroopassa. Myös valmius kehitysyhteistyötehtäviin tulee säilyttää.

Maastotietokannasta on vastaisuudessa kehittymässä entistä enemmän ”yhteinen” maastotietokanta, mikä edellyttää kykyä ymmärtää muiden organisaatioiden tarpeita ja yhteistyötaitoja. Verkostoituminen on tärkeää.

Maanmittauslaitoksen viranomaisrooli tulee korostumaan, kun kirjaamisasiat tulevat Maanmittauslaitokselle. Maanmittauslaitokselle se on suuri haaste. Kirjaamisasioiden käsittelyn vakiinnuttua laitoksessa on varmaan aihetta ottaa tarkastelun kohteeksi laitoksen organisaatio ja prosessit. Se edellyttää kykyä elää jatkuvassa muutoksessa ja sietää sitä.

Mikä on maanmittarien tulevaisuus Maanmittauslaitoksessa ja yhteiskunnassa yleensä?

Maanmittarien diplomi-insinöörin tutkinto antaa hyvät valmiudet monelle alalle. Vaikka diplomi-insinöörien määrä laitoksessa vähenee, entistä haasteellisemmat tehtävät kuitenkin odottavat laitokseen rekrytoitavia nuoria. Kun seuraa kehitystä Ruotsissa ja Tanskassa, julkisella sektorilla saattaa olla vaikeuksia saada uusia diplomi-insinöörejä palvelukseensa. Yksityinen sektori levittää verkkonsa jo ensimmäisen vuosikurssin teekkarien ylle eikä päästä irti jatkossakaan. Tästä opiskelijat varoittivat viimeksi Kaajanin maanmittauspäivillä.

Entä nyt, jos tällä yli 40 vuoden kokemuksella olisin valitsemassa elämänuraani, päätyisinkö maanmittariksi.

Ehkä, olenhan oppinut, että maanmittarin vaativaa työtä voi tehdä myös siisteissä sisätiloissa.

Jarmo Ratia

Maanmittausalallekin on odotettavissa entistä kovempaa kilpailua työvoimasta, ennusti Arvo Vitikainen MHDl:n juhlaseminaarissa. Kun yritysmaailma vetää opiskelijoita puoleensa jo opiskeluaikana, haluaako kukaan enää valtion leipiin.

Töitä riittää, mistä tekijät?

Maanmittausalan tulevaisuus puntarissa

Maanmittareille on töitä tulevaisuudessakin, kunhan vain alalle saadaan riittävästi hakijoita.

Sekä maanmittarien koulutus että työtehtävät olleet voimakkaassa muutoksessa 1980-luvulta lähtien. Työtehtävien kirjo on muuttunut, muun muassa kiinteistöjohtaminen, maankäytön suunnittelu ja kiinteistötalous sekä paikkatietotekniikka ovat tulleet vahvasti mukaan viime vuosikymmeninä. Työllistäjänä yksityissektori on kasvattanut osuuttaan ja kasvaa edelleen. Myös koulutus on muuttunut: TKK:lla on alkanut kiinteistöjohtamisen ja -talouden koulutusohjelma ja teknikkokoulutuksen tilalle on tullut AMK-insinöörin opintosuunta.

Tuntematon ammatti

Maanmittari on paikkatiedon ammattilainen, jonka vahvuutena on insinöörimäinen ote asioiden hoitamiseen. Heikkoutena on kuitenkin ammattikunnan pienuus, minkä vuoksi sitä ei tunneta kovin hyvin. Mikä taas on johtanut siihen, että alalle on vaikea saada riittävästi opiskelijoita.

TKK:lla tilanne on kohtuullisen hyvä, mutta kartoittajaopiskelijoista on huutava pula. Kun tekijöitä ei saada tarpeeksi, on uhkana tehtävien valuminen alaspäin: AMK-

insinöörien joutuvat tekemään myös kartoittajien töitä ja DI:t siirtyvät AMK-insinöörien tehtäviin.

Tulevaisuuden painopistealueita ovat kansainvälisyys, paikkatietotekniikka ja GIS-osaaminen, kiinteistöjohtaminen, toimitusprosessien kehittäminen sekä katasteri- ja kiinteistöjärjestelmien ylläpito.

Odotettavissa: kilpailua työvoimasta

Maanmittausalallakin on odotettavissa kiristyvää kilpailua työvoimasta. Kun yritysmaailma houkuttelee opiskelijoita puoleensa jo opintojen aikana, kiinnostavatko maanmittarin perinteiset tehtävät kunnissa tai valtion hallinnossa enää jatkossa. Tämän suuntainen kehitys on jo nähtävissä muissa Pohjoismaissa: Tanskassa ja Ruotsissa eivät maanmittausalan DI:t enää hakeudu valtiolle töihin ja toimitusinsinööreistä on huutava pula.

Tilanteen korjaamiseksi Ruotsissa on aloitettu tuomarien koulutus toimitusinsinööreiksi. Tämän tyyppinen kehitys voi johtaa teknisten ja juridisten tehtävien eriytymiseen, mikä ei Ratian mukaan ole välttämättä hyvä asia. Työn tuottavuuden kannalta nykyinen käytäntö on selvästi parempi. Hallitsehan maanmittari sekä tekniikan että juridiikan.

Ammattikunnan tulevaisuutta pohdittiin Maanmittaushallinnon diplomi-insinöörit MHDl ry:n 60-vuotisseminaarissa Tallinnassa. Seminaarissa alustivat professori Arvo Vitikainen, TKK:lta ja Maanmittauslaitoksen pääjohtaja Jarmo Ratia.

Kirsi Mäkinen

Kuva: Pekka Lehtonen.

MHDl:n juhlaseminaari pidettiin 31.8.2007 Tallinnassa. Paikalla oli viitisenkymmentä yhdistyksen jäsentä. Isäntänä toimi Viron maanmittauslaitos, Maa-amet.

Vesa Walamies

MHDI ja maanmittaushallinnon kiinteistötehtävät

Kun asioita tarkastellaan lakisääteisten kiinteistötoimitusten tekemisen kannalta, MHDI:n elinkaari voidaan jakaa kolmeen toisistaan varsin selkeästi erottuvaan ajanjaksoon. Ensimmäinen niistä kattaa yhdistyksen toiminnan varhaisvuodet, toinen kesti hieman yli kahden vuosikymmenen verran ja kolmas vaihe on parhaillaan menossa.

Sekapalkkaisuuden aika 1947–72

Vaikka tavanomaiset maanmittaustoimitukset olikin jo 1920-luvulla säädetty tehtäväksi tarkasti säädellyssä taksapalkkausjärjestelmässä, myös kuukausipalkkaisuutta esiintyi runsain määrin 40-luvun jälkimmäiseltä puoliskolta lähtien. Valtakunnalliseen jälleenerakentamiseen liittyen oli perustettu useita maanlunastuslautakuntia, joissa huomattava osa MHDI:n jäsenistä työskenteli puheenjohtajina ja osaksi myös teknisinä apulaisina pitkälti 50-luvun puolelle saakka. Kun uusjakotoiminta käynnistyi sotien jälkeen voimaperäisesti etenkin silloisessa Vaasan läänissä, sikäläiset laajamittaiset tilusjärjestelyt säädettiin v. 1948 käsiteltäviksi kuukausipalkkaisissa maanmittaustomistoissa, joita oli seuraavan vuosikymmenen puolivälissä Pohjanmaalla kahdeksalla eri paikkakunnalla.

Kuusamon isojakotoimisto aloitti toimintansa v. 1951 ja sinne otettiin pikaisesti töihin peräti 20 diplomi-insinööriä. Aikaa myöten toimistoja ryhdyttiin perustamaan myös muita erikoislaatuista töitä kuten vuokra-alueiden lunastustoimituksia, yleistietoimituksia ja myös mm. kaavoitustehtäviä varten. Vuonna 1962 kuukausipalkkaisten maanmittaustomistojen, joista osa tosin oli aika pieniä, lukumäärä oli jo 34.

Taksajärjestelmän lakatessa 30.4.1972 toimitustuotannossa työskenteli noin 270 diplomi-insinööriä, joista kutakuinkin 150 oli säännöllisen palkkauksen piirissä. Kun otetaan vielä huomioon kiinteistötehtäviin liittyviä töitä käsitelleet henkilöt maanmit-

tauskonttoreissa ja -hallituksessa, voidaan todeta ns. taksainsinöörien osuuden olleen silloin vain enintään 40 % kiinteistöasioiden parissa työskennelleestä maanmittausalan DI-henkilöstöstä.

Näinä MHD:n toiminnan varhaisvuosina esiintyi muitakin kuin erikoislaatuista työtehtävistä johtuneita poikkeuksellisia piirteitä. Sodat olivat koetelleet kovalla kädellä myös tämän alan virkakuntaa, ja kun töitä oli monista eri syistä tavattoman paljon, varsinkin maanmittauskonttoreihin mutta jossakin määrin myös kentälle jouduttiin rekrytoimaan eläkeläisiä. Maanlunastustyöt taas olivat luonteeltaan niin kiireellisiä, että itsensä maatalousministeriön asutusasiainosaston ylijohtajan Veikko Vennamon taholta tulleen määräyksen seurauksena niiden toimituskartat jouduttiin laatimaan melkoisen keveitä ja sittemmin lukuisia tulkinnallisia ongelmia aiheuttaneita menetelmiä käyttäen.

Näin jälkikäteen tarkastellen ei voi muuta kuin hämmästellä viimeksi kuluneitten hieman yli kymmenen vuoden aikana tapahtuneitten muutosten määrää ja vaikuttavuutta.

Edellä mainittujen erikoistehtävien lisäksi noina aikoina tehtiin runsain määrin myös aivan normaaleja kiinteistötoimituksia. Yksityisistä teistä annettu laki astui voimaan vuoden 1963 alussa tuoden mukanaan lukuisia ja monesti riita-asioiden ratkaisuja sisältäneitä työtehtäviä jo saman vuosikymmenen aikana. Vapaa-ajan asuntojen rakentaminen yleistyi maamme eteläosissa 50-luvun puolella ja levisi hieman myöhemmin nimenomaan Järvi-Suomen alueelle. Huvilatonttien lohkomiset olivat tak-salla työskennelleille erityisen merkittävä tulonlähde ja eräskin sittemmin korkeapalkkaiseen valtion virkaan päätenyt henkilö on kertonut – tosin ehkä hieman liioitellen – ansainneensa kaikkein parhaiten silloin, kun työskenteli pääasiassa ranta-alueiden erottamisen parissa maanmittausauskultantina ilman mitään peruspalkkaa ja vielä osan tuloistaan päämiehelleen tilittäen.

Virkapalkkaisuuden vakiintumisen vuodet 1972–93

Vuoden 1972 vapunpäivästä lähtien valtiollisen maanmittaustoiminnan koko henkilökunta on ollut normaalin kuukausipalkkajärjestelmän piirissä. Aluehallintoa hoiti edelleen kussakin 11 läänissä sijainnut maanmittauskonttori ja paikallishallintoa varten maahan perustettiin 35 vakinaista maanmittaustoimistoa. Tällainen rakennelma säilyi käytännössä muuttumattomana aina vuoden 1991 syyskuuhun saakka, jolloin maanmittaustoimistot itsenäistyivät ja maanmittauskonttorit muuttuivat kartasto- ja tietopalvelutoimistoiksi. Seuraava muutos olikin sitten vuoden -94 alussa voimaan astunut fuusio-organisaatio, jolla erilaisia tehtäviä hoitaneet yksiköt yhdistettiin 21:ksi maakuntajaon mukaiseksi maanmittaustoimistoksi.

Toimitusten tekemistä varten otettiin toimistoissa käyttöön työryhmäjärjestelmä.

Kuopion läänin viimeiset taksamaanmittarit taksamiesten kaatajaisissa Iso-Valkeisen motellissa 28.4.1972. Takana Leo Kotilainen, Juhani Airaksinen, Unto Konttinen, Väinö Leskinen ja Ilmari Muho-
nen, edessä Kauko Raunio, Berit Paatsi ja Veikko Keinonen.

Kuhunkin ryhmään kuului normaalisti puolenkymmentä henkilöä: sen johtamisesta vastannut diplomi-insinööri, pari maanmittausteknikkoa tai kartoittajaa ja samoin 2–3 toimitusvalmistelijaa. Tavanomaiset kiinteistötoimitukset kuten lohkomiset, hal-
komiset, tilusvaihdot, rajankäynnit ja yksityistietoimitukset käsiteltiin ryhmille osoi-
tetun kuntajaon mukaisesti, kun taas yleistie- ja pakkolunastustoimitusten kaltaisten
erikoistöiden tekemiset hoidettiin yleensä niihin perehtyneen henkilöstön toimesta.
Ryhmien sisällä työnjako perustui sekä säädöksiin että osaksi myös töiden luonteeseen
ja vallinneisiin olosuhteisiin. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että pääosasta lohkomisia
huolehtivat maanmittausteknikot mutta työtilanteen tai vaikkapa vaikeusasteen vuoksi
niiden tekemiseen osallistuivat ajoittain myös DI:t.

Toiminnallisesti nämä vuosikymmenet olivat verrattain rauhallista ja vakiintu-
nutta aikaa. Joitakin muutoksia toki tapahtui ja sellaisina voidaan tuoda esille mm.
uuden pakkolunastusmenettelyn voimaan astuminen vuoden -78 alussa, vesiosuuksien
selvittämiseen liittyvien osakasluetteloiden laatimisen käynnistyminen 80-luvun alussa,
toimitustuotannon rinnalla toimineen kaavoitustoiminnan lakkaaminen maanmit-
taustoimistoissa v. 1989 sekä kiinteistötoimitusten tarkastamisen päättyminen v. 1991.

Vaikka urakkapalkkaisuudesta oli luovuttu jo v. 1972, sillä oli oma vaikutuksensa
myös tämän toisen vaiheen oloihin. Enin osa taksainsinööreistä oli huolehtinut töistään
erinomaisen hyvin ja eräät heistä olivat yltäneet aivan tavattoman korkeisiin tuotanto-
lukuihin. Koska kyseinen järjestelmä ei kuitenkaan suosinut hankalien ja suuritöiden

Vesa Walamies ja Seppo Birkstedt MHD:n johtokunnan kokouksessa keväällä 2005.

toimitusten tekemistä, kuukausipalkkaisten toimistojen hoidettaviksi siirtyi joukko esimerkiksi koskitilojen muodostamisten ja vesialueiden jakojen tapaisia ikääntyneitä ja laaja-alaisia työtehtäviä. Kokonaisuudessaan niistä päästiin eroon vasta 80-luvun jälkimmäisellä puoliskolla.

Kun taksa-ajan päättymisestä oli kulunut 20 vuotta, tulossa olevien mittavien muutosten merkit olivat selvästi havaittavissa. Aivan 50-luvun alussa säädetty ja silloisen maatalouspainotteisen katsantokannan ajatuksia vahvasti heijastellut jakolaki oli lähestymässä tiensä päätepistettä ja uudistamista kaipasivat myös monet muut säädökset, elektro-optiset mittausten menetelmät olivat laajalti yleistyneet ja maarekisterin sekä siihen liittyvän rekisterikartan digitalisointi oli hyvässä vauhdissa. 80- ja 90-lukujen taitteen vireän nousukauden jälkeen maatamme koetteli ankara talouspula, mikä toi mukanaan voimakkaan tarpeen korottaa toimitusmaksuja sekä vaatimuksen vähentää merkittävästi henkilöstöä. Pitkään voimassa ollut, palkkausluokkiin ja erilaisiin lisiin perustunut palkkausjärjestelmä oli sekin koettu työnantajan ja ammattijärjestöjen keskuudessa kutakuinkin aikansa eläneeksi.

Suurten muutosten aika 1994–

Näin jälkikäteen tarkastellen ei voi muuta kuin hämmästellä viimeksi kuluneitten hie-
man yli kymmenen vuoden aikana tapahtuneitten muutosten määrää ja vaikuttavuut-
ta. Maanmittaushallitus on lakkautettu ja korvattu Maanmittauslaitoksen keskushal-

linnolla sekä valtakunnallisilla tuotanto- ja palveluyksiköillä, aluehallinnon toimistojen lukumäärä on supistunut vuoden 1999 alussa kolmeentoista ja taloushallinnossa on otettu käyttöön nettobudjetointiin perustuva järjestelmä.

Käytännössä uusi velkomismenettely tarkoittaa erityisesti sitä, että valtaosan kiinteistötoimituksista tulee olla itsensä kannattavia, minkä vuoksi toimitusmaksut nostettiin 90-luvun puolivälissä nopeassa tahdissa likipitään kaksinkertaisiksi. Uudet kiinteistönmuodostamislaki ja maakaari niihin liittyvine oheissäädöksineen astuivat voimaan v. 1997, toimitusten tekemisessä ja rekisteröinnissä otettiin vuotta myöhemmin käyttöön atk-pohjainen JAKO-tietojärjestelmä, satelliittien antamiin tietoihin perustuva GPS-mittaus on vakiintunut tavalliseksi työtehtäväksi ja palkkausjärjestelmän kokonaisuudistus on saatettu päätökseen. Oma keskeinen vaikutuksensa on myös lähiaikoina toteutuvalla kirjaamistehtävien siirrolla oikeushallinnosta Maanmittauslaitokseen.

Aluehallinnonkin sisäisessä organisoinnissa on tapahtunut huomattavia muutoksia. Nykyisin vallalla olevan ajattelutavan mukaisesti aikaisemmasta työryhmäjaosta on luovuttu käytännössä kokonaan ja henkilöstö on jaettu ensin prosesseihin ja sitten tiimeihin. Kiinteistötehtävien puolella on otettu käyttöön perus-, arviointi- ja tilusjärjestelytoimituksia varten perustetut prosessit, ja diplomi-insinöörit on eräitä päällikköjen vakansseja lukuun ottamatta sijoitettu enimmäkseen muihin kuin perustoimitustuotannon tehtäviin.

Vain hieman yksinkertaistaen voidaan katsoa, että aikaisemmin ryhmänjohtajina toimineet ja monenlaisia toimitusmuotoja käsitelleet diplomi-insinöörit on suurelta osin siirretty erityistehtäviin. Ammattikuntamme palkkaus on kylläkin nykyisin aivan kohtalaisella tasolla, mutta työtehtävien laadusta voi olla perustellusti montaa mieltä.

Oman näkemykseni mukaan tapahtunut toimenkuvien muutos, minkä taustalla ovat ainakin kustannustason minimointiin ja ammattitaidon syventämiseen liittyvät seikat, ei ole ollut kaikilta osin onnistunut eikä etenkään DI-työvoiman rekrytointia suosiva. Kaikkein yleisimpien toimituslajien tekemisen hyvä hallinta on luonnostaan edellytys menestymiselle erikoislaatuisten töiden suorittamisessa ja toisaalta kokeneilla diplomi-insinööreillä olisi olennaista käyttöä myös vaatimustasoltaan vaihtelevien perustoimitusten käsittelyissä. Nykyisessä jossakin määrin epätydyttävässä tilanteessa on kuitenkin syytä pitää mielessä, että erilaisia muutoksia voi työympäristöissämme tapahtua tulevaisuudessakin nopeassa tahdissa.

Vesa Walamies

MHDI ry:n johtokunnan jäsen vuosina 1984–2005

Kuva: Birger Ingman.

Seppo Birkstedt

Kartastoinsinöörin tarina

Muistelmakirjailijoista poiketen minulla ei ole päiväkirjoja eikä muistiinpanoja tapahtumista, vaan seuraava katsaus työhistoriaan perustuu muistikuviin, joita aika on saatanut muuttaa ja antaa eri sävyjä. Ainakin muisti on valikoivaa ja unohtavaa.

Miksi alalle?

Lapsena olin kiinnostunut kartoista. Kun muut lukivat kirjoja, minä tarkastelin karttoja ja harrastin suunnistusta. Jo varhaisessa vaiheessa oli selvää, että halusin tulla kartantekijäksi. Maastossa liikkumisen ja kartan merkkikielen yhdistäminen alkoi kiinnostaa. Vuonna 1965 lukiolaispoikana pääsin Osmo Niemelän ansiosta maanmittaushallitukseen apukartoittajaksi. Työpaikka oli Pomarkun alueella, jonne ajoin mopolla Tampereelta ja asuin kortteerissa maalaiskaupan peräkamariissa. Tehtävänä oli mitata takymetrillä ilmakuville korkeuksia tasaisille paikoille kolmiontia varten. Samalla mitattiin vesistöjen korkeuksia. Loppukesäksi siirryin Vaasan lähelle Koivulahteen mittaamaan kartoitusjonoja. Näiden pisteiden avulla kartoittaja sitten piirsi korkeuskäyrät maastossa. Huima muutos nykyiseen ESPA-työasemalla tehtävään korkeusmalliin, saatikka laserkeilaukseen.

Kuva: Seppo Birkstedtin albumi.

Maanmittarin ura alkoi jo lukiolaisena, kun olin kesätöissä apukartoittajana.

Seuraavana kesänä tarkoitus oli päästä Lappiin mittaustöihin, mutta jouduinkin Jurvaan ajamaan kartoitusjonoja topografiharjoittelijoille. Kolmannen kesän olin apukartoittajana Savossa Riistavedellä. Sieltä ansaitut palkkarahat hupenivat elokuussa Joensuussa, jossa oli kesäyliopistossa tietotekniikan kurssilla (ATK:n perusteet).

Palkka näistä kesätöistä oli melko pieni. Päivärahat merkitsivät enemmän kuin varsinainen palkka.

Kortteeri ei maksanut siihen aikaan paljoakaan. Rahaa ei kuitenkaan jäänyt säästöön. Tällainen vieraalla paikkakunnalla itsenäinen työskentely antoi paljon elämyksiä ja kokemuksia.

Opiskelemaan

Ylioppilaaksi tultuani lähdin heti armeijaan ja olin päässyt hakemuksesta mittauspatteeristoon, joka teki tuolloin yhteistyötä Geodeettisen laitoksen ja Topografikunnan kanssa kartoituksessa. Omasa saapumiserässäni nämä työt jäivät vähemmälle, koska alokaika osui kesään ja sen jälkeen siirryttiin upseerikoulutukseen. Ainoa merkittävä maanmittaustehtävä varusmiesaikana oli kahden yön vartiokeikka Suomeen rakennettavalla pisimmällä perusviivalla.

Kun muut lukivat kirjoja, minä tarkastelin karttoja ja harrastin suunnistusta.

Kuva: Seppo Birkstedtin albumi.

Rajankäynnin maastotöissä Lapissa 1970-luvulla.

Samanaikaisesti pyrin Teknilliseen korkeakouluun maanmittausosastolle ja aloitin opinnot syksyllä 1969. Opiskelussa eniten kiinnostivat kartta-aineet, erityisesti kartografia. Professori Kajamaalla oli suullisessa kartografian tentissä myös rekrytoinnin näkökulma: ensin kuulusteltiin kirjallisessa tentissä huonon arvosanan saaneita, jotka sitten poistuivat ja professori alkoi esitellä kahdelle viimeiselle tenttijälle toimistoaan ja työnsaantimahdollisuuksia. Pakollisten kiinteistötekniikan ja kaupunkimittaustekniikan harjoittelujen lisäksi olin kesän Stuttgartissa maanmittaustoimistossa, jossa tehtävänä oli kuntajakomuutosten merkintä muutuskartalle ja fotogrammetristen tukipisteiden mittaaminen maastossa.

Vuonna 1973 olin kesäharjoittelussa tutussa paikassa kartoitustoimistossa ja alue oli Lieksassa, jossa kartoitin 37 neliökilometriä peruskarttaa. Seuraavana vuonna Kolarissa karttaa syntyi 75 neliökilometrin alueesta.

Kirjoittaja ja puolalainen harjoittelija kenttätöissä.

Diplomityön aiheena oli teemakartografia ja merkkikieli. Työn tein palkallisena kartoitustoimistoon.

Työelämään

Valmistumisen jälkeen sain heti työpaikan kartografisen osaston kartoitustoimistosta. Vuonna 1975 maanmittaushallituksessa oli paljon täyttämättömiä vakansseja.

Ensimmäiseksi tehtäväkseni tuli osallistuminen Norjan ja Suomen rajankäyntiin. Tehtävänä oli tarkastaa ja kartoittaa topografista karttaa rajan läheisyydestä. Tämä kartta liitettiin Suomen puolelta rajankäyntikarttaan. Liikuimme jalan tavarat kantaen koko käsivarren rajaosuuden. Geodeettisen toimiston henkilöt suorittivat rajanmittauksen ja Muonion rajakomppania huolehti huoltotehtävistä. Tehtiin pitkiä päiviä. Työrupeama oli se, minkä rajavartioston kämppien välinen mittaus kesti. Yleensä se oli yli kaksitoista tuntia ja kahdeksan tunnin levon jälkeen jatkettiin matkaa. Pimeys tai hämärä ei estänyt etenemistä. Työ saattoi keskeytyä useiksikin päiviksi sään vuoksi. Kerrankin teltiltiin kaksi päivää Haltin takana ja tämän jälkeen vielä odotettiin sään parantumista kolme päivää Haltin kämpällä.

Tämä kesä on työurani ikimuistoisin. Kunto nousi kahden kymmenen kilon rinkan ja rajavartioiden hyvien sapuskojen ansiosta. Päivärahatkin säästyivät, koska lähimpään kapakkaan oli yli viisikymmentä kilometriä. Rajakomennus toi kumppanuussuhteita geodeetteihin ja rajamiehiin. Näitä suhteita olen pystynyt hyödyntämään tähän päivään saakka. Lapin komennus päättyi Peruskartaston valmistumisjuhlaan Pellossa.

Syksyllä siirryin vielä vähäksi aikaa kenttätöihin täydennyskartoitusalueelle. Täydennyskartoitukseen siirtyminen oli suuri muutos. Totutun menetelmän muuttaminen ja sen prosessin läpivienti on vaikeampi tehtävä kuin aivan uuden menetelmän käyttöönotto.

Seuraavat kesät menivät kartoitusalueiden valvojana Myrskylässä, Mäntässä, Jämsänkoskella ja Kalannissa. Työ oli tehtävien järjestelyä ja laadun valvontaa. Tällöin pääsin tutustumaan läheltä ammattitaitoisten topografien työhön. Heidän ilmakuvan lukutaitonsa ja maaston kuvaus taitonsa oli huippuluokkaa. Maastopäivä topografin kanssa oli hyvin antoisa: siinä oli kehityskeskustelun aineksia ja myös koulutusta.

Hajasijoituksesta

Kartastotehtävien hajasijoitus aloitettiin perustamalla Ouluun kartastoyksikkö vuonna 1974.

Seuraavan kartastoyksikön sijaintipaikaksi tuli Hämeenlinna. Hain sinne, mutta en tullut valituksi.

Kolmatta kartastoyksikköä oltiin perustamassa Vaasaan 1979, mutta Maanmittaushallituksen topografit ry:n poliittisen vaikuttamisen johdosta sijoituspaikaksi tuli Seinäjoki. Lääninmaanmittausinsinööri pani hakuun johtavan kartastoinsinöörin ja kartastoinsinöörin työsuhteiset toimet. Kartoittajien rekrytointi tapahtui ilmoittautumalla kartoitustoimistossa.

Neuvottelut käytiin kartoitustoimistossa. Meitä oli kaksi hakijaa, ja neuvottelu tehtävistä oli helppo, mutta palkasta jouduttiin sitten neuvottelemaan pitempään. Ouluun ja Hämeenlinnaan oli valittu kokeneita topografi-insinöörejä, mutta minä ja Teuvo Pajukoski olimme olleet vain vähän aikaa kartastotehtävissä. Meille ehdotettiin alempaa palkkaluokkaa kuin aikaisemmin siirtyneille. Sitkeän väännön jälkeen pääsimme samoihin palkkaluokkiin, mutta kuitenkin vaihteluvälin alatasolle. Meillä oli perusteena, että yhtä vaativasta työstä pitää saada sama palkka, mikä on myös nykyisten palkkajärjestelmien perusta. Työolosuhteet Seinäjoella olivat hankalammat kuin aikaisemmin perustetuilla kartastoyksiköillä, koska maanmittauskonttorin tuki oli kaukana Vaasassa.

Oma tehtäväni oli määritelty työsopimuksessa selvästi ja yksinkertaisesti *ohjata ja valvoa yleisiä kartastotehtäviä sekä tehdä johtavan kartastoinsinöörin antamia tehtäviä*.

Vuoden 1979 aikana hajasijoitetut siirtyivät Seinäjoelle. Kaupunki oli aktiivisesti

perustamassa kartastoyksikköä ja lupaustensa mukaisesti avusti vuokra-asuntojen saamisissa ja etsi hajasijoittajien vaimoille työpaikkoja. Myös vakinaiset toimitilat saatiin nopeasti poliittisen toiminnan johdosta.

Toiminta oli Seinäjoella varsin itsenäistä. Teuvo Pajukoski hoiti hallintoa ja itse toimin kartastotöiden vetäjänä. Toimialue oli nykyistä paljon laajempi käsittäen Vaasan ja Keski-Suomen läänit. Hallinnollisesti kartastoyksikkö oli sekava. Käytännön hallintoa pyöritti maanmittauskonttori, mutta toiminnallinen ohjaus tuli kartoitustoitimestolta. Vasta seuraava organisaatio selkeytti kartastotehtävien aseman.

Vuodesta 1972 lähtien alettiin tehdä peruskartoituksen ohella samanaikaisesti maaperäkarttaa. Seinäjoelle siirtyjillä ei vielä ollut tätä taitoa ja heti siirtymisen jälkeen alkoi määrätietoinen koulutus. Kun Maanmittauslaitos luopui maaperäkartoituksesta oli Seinäjoella kaikki paitsi kolme vanhinta kartoittajaa koulutettu. Maaperäkartoitus antoi kartastoinsinöörille lisätehtäviä kartoitusalueiden suunnittelussa ja yhteydenpidossa Geologiseen tutkimuskeskukseen ja Maatalouden tutkimuslaitokseen.

Vuonna 1984 siirryin kahdeksi vuodeksi Hämeenlinnaan vastaaviin tehtäviin. Yksiköt tekivät samaa tehtävää samojen ohjeiden mukaisesti, mutta yksityiskohdissa oli eroja. Pidin tätä kahden vuoden periodia erittäin antoisana. Näki miten asiat oli ratkaistu Hämeenlinnassa ja pystyi vertailemaan. Kehitettävää oli molemmissa, jotkut asiat sujuivat helpommin Hämeenlinnassa ja päinvastoin.

Graafisesta kartasta numeeriseen

ATK-avusteista kartantuotantoa alettiin suunnitella jo valmistumiseni aikoihin. Mutta kartastoyksiköissä työ aloitettiin vasta 1985. Aluksi työ oli rekisterikartan digitointia. Työ oli hidasta paljosta odottelusta johtuen. Koneiden teho oli heikko. Varsinaiseen kartantuotantoon päästiin vasta 1990-luvulla. Itselläni oli onni, että pääsin mukaan työryhmiin pohtimaan uutta kartantuotantoa. Työryhmässä oleminen antoi ensitietoa, minkä perusteella pystyi toimintaa suunnittelemaan ennakolta. Myös kentän näkemykset pystyi tuomaan työryhmän tietoon.

Numeeriseen karttaan siirtyminen oli jatkuvaa muutosprosessia. Muutoksen läpivienti oli joskus varsin työlästä. Pelättiin työpaikkojen puolesta. Varsinkin maastokauden lyheneminen aiheutti paljon pulinaa.

Peruskartoitus kesti kolme kymmentä vuotta. Maastotietokantaa tehtiin viisi-toista vuotta. Molempien päättymistä olen päässyt juhlimaan. Juhlissa huomasi miten tärkeää on 100 prosenttisen kattavuuden saavuttaminen. Kattavuuden saavuttaminen kestää kauan ja kartta pitäisi myös pitää ajantasalla. Nykyiset menetelmät antavat tähän mahdollisuuden. Aikaisemmin ajantasaistusväli oli pitkä. Päällepainatuksella pyrittiin tärkeimmät muutokset tuomaan nopeasti kartan tarvitsijoille. Seinäjoella kehittelin tätä menetelmää, jolloin normaalien kartoituskierrosten välissä tehtiin välikartoitus päälle painamalla.

Organisaatiota

Seinäjoen kartastoyksikön tehtävät ovat olleet suurin piirtein samanlaiset koko ajan: tehdä peruskarttaa/maastotietokantaa toimialueeltaan. Yksikön nimi on muuttunut Seinäjoen kartastoyksiköstä, Vaasan kartasto- ja tietopalveluyksiköksi, Etelä-Pohjanmaan maanmittaustoimistoksi ja nyt olemme Pohjanmaan maanmittaustoimisto. Toimialue pieneni alkuperäisestä ja käsittää vanhan Vaasan läänin alueen. Kuitenkin maakunta puhuu edelleen kartastoyksiköstä.

Sisäinen organisaatio muuttui vasta Pohjanmaan maanmittaustoimistossa. Siirryttiin prosessiorganisaatioon ja tiimeihin. Minusta tuli maasto- ja rajatieto prosessin prosessipäällikkö. Tehtävät muuttuivat jonkin verran; hallinto ja suunnittelu lisääntyivät.

Kiinteistörekisterikartan perusparannus siirtyi tämän prosessin tehtäväksi. Olin ollut koko ajan mukana pohjakartan teossa lähinnä ilmakuvauksella ja singnaloinnin suunnittelussa. Viimeiset seitsemän vuotta koko perusparannuksen vetäjänä. Tämäkin kaksikymmentäviisi vuotta kestänyt tehtävä saatiin 2006 päätökseen.

Lopuksi

On ollut mukavaa tehdä työtä, mitä jo kouluiässä ajatteli tekevänsä. Työn tulokset ovat näkyneet uusittuina karttoina ja ajantasaisena maastotietokantana. Käyttäjiltä on tullut kiitosta, vaikka kriittiset topografit eivät aina hyväksykään nykyistä tuotetta.

Seppo Birkstedt

Pohjanmaan maanmittaustoimisto

Taisto Toppinen

Rekisteri- insinöörin tarina

Maan korvesta kulkevi lapsosen tie

Olen syntynyt vuonna 1954 Iisalmen maalaiskunnassa, joka liittyi sittemmin jo vuonna 1970 Iisalmen kaupunkiin ja siten muodostui lehmäluvultaan Suomen suurin kaupunki. Näin me Iisalmen lyskan maalaispojat ainakin mielellämme todettiin. Samaan kastiin kuului myös samasta maarekisterikylästä kotoin oleva ja nykyäänkin kotitilaansa hoitava kepulaispoliitikko ja ministerikin Seppo Kiäriäinen.

Meinasi Kepu minutkin myöhemmin kaapata ja kovasti sitä vesaisena riehuttiinkin, kun äidin ja isän puolen sukulaiset vaikuttivat kaupungin valtuustossa. Olen tosiaan elänyt ensimmäiset yhdeksän ikävuottani korvessa (auto)tiettömän taipaleen takana ja lähimpään naapuriin oli matkaa yli kilometri. Se opetti sinuksi metsän kanssa – tosin myös araksi ihmisille, minkä voittamisessa on joutunut tekemään suurimman henkisen kasvun eli esiintymään julkisesti isoillekin joukoille.

Isä osti sotimisen jälkeen pientilan ”Hessilän”, jonka hän raivasi ja rakensi, osti lisää maata ja laajensi. Lap-suudesta muistuu hyvin mieleen eräs lohkomistilaisuus, jossa maanmittausinsinööri Erkki Leikas taksamittarina lohko i eräitä isäni ostamia lisäalueita. Määräalan ulottuvuudesta syntyi riitaa. Myyjänä oli eräs Tampereella silloin

*Eipä arvannut
korvenpoika silloin
mihin tie vie.*

asunut lääkäri.

Myöhemmin minullekin selvisi, että isäni oli saanut tahtonsa läpi rajan paikasta. Lohkomistoimituksesta muistan, että tupa oli täynnä kyläläisiä ja maanmittari istui

virallisena pirtin pöydän takana. Siihen aikaanhan paikalle kutsuttiin kaikki rajanaapurit piirirajojen selvittämisen takia ja tarvittiinhan muutenkin pokasaha- ja vesurimiehiä rajojen aukaisuun ja kivipyykki- en tekoon. Hyvät pyykkit oli tullutkin tehtyä. Sekin on pitänyt käydä myöhemmin toteamassa. Eipä arvannut korvenpoika silloin mihin tie vie.

Kun aloitin kansakoulun, niin koulumatkaa oli noin kuusi kilometriä, josta kaksi ensimmäistä kuljettiin kärritietä maantienvarteen ja edelleen linja-autolla lopun matkaa. Tämä korpivaellus loppui kolmannen koululuokan jälkeen, kun isäni osti kotitaloni Arolan keskeltä kylää ja otin ensimmäisen askeleen ns. ihmisten ilmoille ja samalla vaihtui kansakoulu Niemisiltä Hernejärvelle.

Kuva: Taisto Toppisen albumi.

Maanmittarikurssi M-74 relaskoopit valmiina metsän- arvioinnin harjoituksiin Hyttälässä v. 1976.

Suunnistajasta maanmittariksi

Kuva: Taisto Toppisen albumi.

Toimitusinsinööri linjaamassa tietä yksityistietoimituksessa Rautavaaralla.

Koulun vaihdoksen myötä alkoi syventyminen karttamaailmaan. Koulumme opettajana oli intohimoinen suunnistaja Eelis ”Emppu” Hautala. Hän pani auktoriteetillaan kaikki kylän pojat suunnistamaan. Minä jäin siihen koukkuun, eikä se pahasta ollutkaan. Suunnistus ja karttojen kanssa pelaaminen on varmaan ollut ensimmäinen syy ammatinvalintaan. Myöhemmin olen ollut hyvin kiitollinen Empulle tästä kilpasuunnistustaustasta. Metsässä liikkuminen on edelleenkin todella helppoa, eikä ole tullut mielenkään hankkia minkäänlaisia GPS-laitteita. Nykyisin mukaan on vain tarttunut tukku erilaisia metsästysaseita, mutta ympäristö edelleen tuttu ja turvallinen metsä.

Myös serkkuni, nykyinen Lapin maanmittaustoimiston maanmittari Hannu Riikonen vaikutti ammatinvalintaani. Hänen isänsä taas työskenteli maanmittaushallituksen ilmakekku-toimistossa, joten johdatus oli vahva. Pyrimme

MEETKUNDIGE DIENST
RIJKSWATERSTAAT
DELFT

OBSTAKELMEETFORMULIER THEODOLIE

VLIEGVELD SCHIPOL

BAAN 08-27

WERKNUMMER 7-2-3

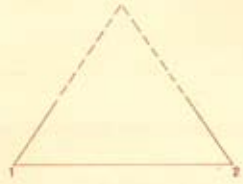
WAARNEMER J. TOPPINEN

DATUM 24-08-1976

STRAAT PLAATS LANGS TAXIBAHN 2 ZUID VAN 29
OP TUNNELDAK

OMSCHRIJVING OBSTAKEL FINNISH SURVEYOR

NUMMER	X	Y	Z tov NAP	Verlicht	Obst
43 17 27	17985.365	48546.571	-3.543	—	

Maanmittausharjoittelija Toppinen paikallistettuna Amsderdamin Schipol'in lentokentälle kesällä 1976.

Hannun kanssa Otaniemen maanmittausosastolle vuonna 1973 – Hannu pääsi, minä en. Työskentelin vuoden Iisalmen kaupungin mittausosastolla mittamiehenä ja tein kotiläksyt kunnolla.

Aloitin maanmittausosastolla vuonna 1974. Sen jälkeen opiskelumotivaatio olikin kunnossa. Sattumien kautta ystävyystyini kurssikavereitteni Kauko Viitasen ja Olli Ahlundin kanssa. Teimme paljon yhteistyötä ja opiskelutahti oli nopea. Valmistuimme kaikki vuonna 1978 – Kauko tietenkin ensimmäisenä. Onhan hän professori ja maanmittausosaston johtaja. Ollikin on väitellyt tohtoriksi. Itse olen sanonut, että minusta ette saa tohtoria – ollaan sen verran käytännön miehiä.

Opiskelu maanmittausosastolla oli erittäin innostavaa. Porukka oli mukavaa ja eri puolilta Suomea tulleiden opiskelijoiden kielellinen murteiden sekamelska oikein hauskaakin. Meidän savolaisten aseman tukijalka oli Soinisen Timo, Pohjois-Suomen geodeetti ja nykyinen Kajaanin kaupungin tekninen johtaja. Varsinkin maastoharjoitukset keväisin – mittaukset Tampereen Teiskossa, erityisesti metsänarviointiharjoitukset Juupajoen Hyytiälässä ja kiinteistötekniikan harjoitukset Valkeakosken Päivölässä ovat jääneet lähtemättömästi mieleen.

Kiinteistötekniikka kiinnosti eniten heti alusta alkaen. Kiinteistötekniikan harjoitusryhmät oli jaettu aakkosten mukaan ja meidän ryhmällä oli onni saada ohjaavaksi assistentiksi Pauli Karvinen, joka siihen aikaan opiskeli lakia toisena tutkintona. Meidän ryhmä oli aina viimeisenä harjoituksissa paikalla. Asiat käytiin todella perusteellisesti läpi ja uran alkuopeista ja innostuksesta onkin Paulia kovasti kiittäminen, vaikka myöhemmin mielipiteemme ovatkin hieman menneet ristiin. Pannaan se akateemisen

Kuopion maanmittarikerhon insinöörit Pohjois-Savon metsälautakunnan vieraana Nilsissä v. 1989.

väittelyn piikkiin, vaikka neuvos-Kokkonen erällä rekisteripäivillä totesikin, että olisi se hyvä, jos rautakankikin taipuisi. Ketähän Arvo tarkoitti!

Opiskeluaikana otin ensiaskeleet myös maailmalle, koska maalaispoikana ei ollut mahdollisuutta ulkomaan matkoihin, eikä interreilillekään tullut lähdettyä. Oli kesän 1975 harjoittelemassa Englannissa yksityisessä mittafirmassa J. A. Story & Partnersilla. Mieleen on jäänyt lentokenttämittaukset jenkkien tukikohdassa Upper Heywoodissa, josta lensin pihalle viikon työskentelyn jälkeen, koska minun todettiin tulevan suuren Neuvostoliiton kanssa YYA-suhteessa elävästä valtiosta. Tosin on minulla edelleen F-II-hävittäjän diakuva, mutta vain omaan käyttöön.

Kesän aikana tuli reissattua parin saksalaisen nuoren miehen mersulla pitkin etelärannikkoa. Mieleen on jäänyt, että kävimme tiukkaa poliittista itä-länsikeskustelua. Nämä silloisen Länsi-Saksan armeijasta reservin upseereina kotiutetut miehet väittivät silloin, etteivät itä ja länsi tule koskaan sallimaan saksojen yhdistymistä. Niin vain on sekin muuri murtunut. Lontoossa muuten oppii juomaan sujuvasti hyvää olutta.

Toisen opiskeluvuoden jälkeen harjoittelin Hollannissa paikallisella Rijkswaterstaatilla. Se oli kansainvälisen opiskelijavaihdon IASTEn paikka. Harjoittelijaa kier-

Pohjois-Savon maanmittaustoimisto on järjestänyt useita MML:n kisoja. Kuvassa Puijon hiihtokisojen kuuluttaja Toppinen.

rätettiin ympäri Hollantia erilaisissa töissä ja muutekin kesä oli erinomaisesti organisoitu. Mieleen jäi elämä Delftissä sen Teknillisen korkeakoulun opiskelijakylässä ja tutustuminen paikallisiin opiskelijoihin. Myös Rotterdamiin johtavan vesiväylän mittaaminen oli erikoista puuhaa.

Kolmannen opiskeluvuoden jälkeen palasin Iisalmen maanmittaustoimistoon tekemään lohkomisten maastotöitä. Hurjimpana mittausmuistona on jäänyt mieleen kaava-aluemittaukset Rautavaaran kirkonkylässä kesällä 1977. Virittelin teodoliitin kirkon kellotapuliin ja oli tekemässä havaintoja keskellä päivää, kun vahingossa astuin kellonsoittajan jalkapolkimelle ja iso kirkonkello kumahti pääni yläpuolella. Pikkusen säikäytti ja oltiin tulla tornista alas, minä ja teodoliitti. Toinen sattuma oli löytää kivirauniosta 60-luvun jallupullo, joka nautittiin mittamiesten kanssa iltasella suurella hartaudella. Ehtaa oli vielä.

Neljännän vuosikurssin jälkeen läksin Etelä-Karjalan seutukaavaliittoon tekemään diplomityötä ympäristötekijöiden vaikutuksesta Lappeenrannan kaupunkirakenteeseen. Tämä arkkitehtimainen aihe oli hairahdus perusaiheesta, mutta mielenkiintoinen kokeilu suunnittelumaailmaan. Työn ohjausryhmä oli ainakin värikäs: DI Vesa Rantapere Kymen vesipiiristä, DI Matti Arvinen Lappeenrannan kaupungilta ja ins. Jussi Ranta Etelä-Karjalan Seutukaavaliitosta. Viimemainitusta tuli myöhemmin pitkäaikainen demarien kansanedustaja. Heitä voi kiittää vahvasta elämänkatsomuksellisesta ohjauksesta työelämään.

Maanmittarista jääkiekkoilijaksi

Jo kouluaikoina pidettiin kylän poikien kanssa järven jäällä auki pelikenttää jääkiekon peluuseen. Kovaa hommaa talven tuiskuilla. Jäähalliin pelaamaan pääsin ensimmäisen kerran Savonlinnan maanmittaustoimiston poikien kanssa, tosin kaukalopalloa. Urheilu kuuluu monen maanmittarin elämään olennaisena osana. Savonlinnan ja Mikkelin toimistojen päälajina oli kaukalopallo ja kovimpia olivat Mikkelin läänin kahden toimiston väliset keskinäiset ottelut – verta, hikeä ja melkein kyyneleitä. Savonlinnan aikaan jo aisti sen vastakkain asettelun, joka vallitsi sekä läänin pääkaupungin maanmittauskonttorin ja Mikkelin toimiston että Savonlinnan toimiston välillä. Samanlaisia asetelmaa olen havainnut muuallakin. Tosin henkilökemioilla on näissä asioissa ollut suuri merkitys.

Savonlinnan jälkeen tapahtui paluu syvimpään Savoan Kuopioon vuonna 1983. Kuopion maanmittaustoimiston urheilulaji oli lentopallo, jota harjoiteltiin kahdesti viikossa. Toimiston miehillä oli mm. yli 20 vuotta vakio lentopallovuoro samalla koululla lauantaisin klo 15–17. Maanmittauslaitoksen kisoihin lähdettiin kolmella miesjoukkueella ja kahdella naisjoukkueella. Eipä lähdetä enää – hyvä kun yksi ukkojoukkue saadaan kokoon. Maanmittauslaitoksen monipuolinen kisatarjonta: lentopallo-, kaukalopallo-, hiihto- ja suunnistuskisat ovat olleet meidän maanmittarien merkittävien sosiaalinen tapahtumasarja vuosittain. Siinä on päivät kisailtu ja illat lohkottu.

Kolmesta lapsestani ei tullut suunnistajia, eikä maanmittareita – jääkiekkoilijoita enemmän, onneksi vain harrastajia. Heidän kauttaan tuli sotkeennuttua korviani myöten KalPan seuratoimintaan. Aluksi toimin poikani joukkueen johtajana, sittemmin kaupunginosatoiminnan vetäjänä, seuran hallituksessa ja edelleen Juniori-KalPa ry:n puheenjohtajana. Alkuaikoina pelattiin ulkokaukaloilla. Meitä oli sitten muutama huima, jotka perustimme vuonna 1993 Tuplajäät Oy -nimisen jäähalliyhtiön ja rakensimme vanhaan teollisuuskiinteistöön kaksoisjäähallin. Metalliteollisuuden palattua Kuopioon jouduimme takaisin järvenjäille kunnes tehtiin nykyinen oikein toimiva jäähalliratkaisu Siilinjärven puolelle.

Jäähallihanke lienee ollut elämäni opettavaisin tarina, sillä välillä oli omatkin varat vaakalaudalla. Liigaseura KalPan toisen konkurssin jälkeen nostimme kuopiolai-

sen jääkiekon Suomi-sarjan kautta uudelleen SM-liigaan vuonna 2004. Siinä vaiheessa nostin kytkintä – ammattiurheilu ei ole valtion maanmittarin heinää.

Maastosta karttavarastoon

Mitä kiirehtiminen opiskelussa sitten auttoi. Kun aloitin opiskelut, niin Maamittauslaitoksessa oli toimitusinsinöörin paikkoja runsaasti täyttämättä, tosin pääasiassa Pohjanmaalla. Tavoitteena oli valmistua nopeasti, että voisin vielä valita työpaikkani, sillä maanmittausosaston sisäänottoa oli myös lisätty. Minua lykästi, kun ei savolaisena tarvinnut tehdä Pohjanmaan kierrosta. Tein toimituksia aluksi vuoden Iisalmen toimistolla, sitten vanhana miehenä inttiin. Pääsin kenttätykistöön Ouluun Pohjanmaan tykistörykmenttiin, joka silloin vielä toimi Intiössä keskellä Oulun kaupunkia. Maanmittarin ammatista oli hyötyä tykistömittauksissa. Minulla teetettiin myös muutamia viikkoja kartoitustöitä armeijan harjoitusalueilla mm. Sarriojärvellä Kemijärvellä kesken RUK:n kurssiin.

Armeijan jälkeen pääsin Savonlinnan toimistolle, jossa toimialueena oli Enonkoski, Heinävesi ja Joroinen. Savonlinnassa oli siihen aikaan nuorekas porukka töissä piiri-insinööri Matti Karvista lukuun ottamatta. Siltä ajalta tutuiksi tulivat Maanmittauslaitoksessa vahvasti vaikuttavat yli-insinööri Olli Jokinen ja rekisteripäällikkö, yli-insinööri Jukka Vyyryläinen. Jukan kanssa ollaan rekisteriasioissa edelleenkin vahvasti yhteistyössä esim. mietittiin ohjeet yksityistieteiden muuttamiseksi käyttöoikeusyksiköiksi kiinteistörekisterissä. Savonlinnan aikana useaan toimistolaisen perheeseen syntyi lapsia, joten meille muodostui oma varpajaiskulttuuri. Juhlat saivat joskus hieman värikkäitäkin piirteitä, mutta ei niistä enempää. Iloisia muistoja.

Vuonna 1983 aloitin toimitusinsinöörin työt Kuopion maanmittaustoimistossa. Alkuaikana diplomi-insinööritkin tekivät runsaasti lohkomisia. Minäkin noin 60–80 vuosittain. Sen lisäksi tehtiin omien kuntien muut toimitukset yleistietetoimituksia lukuun ottamatta. Lohkomiset tehtiin perinteisesti mittanauhalla ja prismalla suoralukulmaisesti kartoittaen. Siinä oppi avaamaan piirirajoja sujuvasti. Kuitenkin jo alusta alkaen tunsin suurinta vetoa yksityistietoimituksiin. Ne olivat joskus hankalia ja vaativiaakin, mutta kuitenkin sopivan lyhytkestoisia, eikä päätösten tekokaan koskaan ollut vaikeaa. Mitä riittävämpi toimitus, sen haastavampi. Varsin värikäs Itä-Suomen maa- ja metsätalouden puheenjohtaja Veikko Saraste pääsi ristimään meikäläisen pikatietoimitusinsinööriksi.

Yksityistiet ovat kiinnostaneet myös kunnallisella puolen, sillä olen toiminut Kuopion kaupungin tielautakunnan jäsenenä noin 20 vuotta. Sitä kautta pääsee vielä nykyisinkin istumaan noin 10 toimitusta vuosittain. Toimitusinsinööriuran alkuaikoina elettiin vielä konttorin tarkastusaikaa, eikä se aina sopinut minunkaan pirtaani, koska konttorin tarkastavat insinöörit käyttivät mielestäni liian paljon harkintavaltaa neljän seinän sisäältä. Se johti läänikohtaisilla ns. tuumauspäivillä, joita järjestettiin vuosittain, melkoisiin väit-

telyihin. Mutta siten kehitettiin toimintaa, eikä oltu ihan JEES-miehiä.

Laitoksen organisaation kartasto- ja tietopalvelutoimistovaiheen kautta siirryttiin läänikohtaisiin täydenpalvelun maanmittaustoimistoihin eli myös kartastoasiat tulivat perinteisten maanmittaustoimitusten lisäksi toimiston tehtäviin. Vuonna 1997 Pohjois-Savon maanmittaustoimiston organisaatiota rukattiin silloisen maanmittausjohtajan Erkki Räsäsen toimesta nykyaikaiseen tiimiorganisaatioon. Siinä vaiheessa haettiin tiiminvetäjiä, jolloin hain ja pääsin rekisteripäälliköksi. Pohjois-Savon maanmittaustoimisto toimii Kuopiossa kahdessa talossa: toimitustuotanto Sepänkadulla sekä kartta- ja rekisterituotanto Hallituskadulla eli aikaisemmalla maanmittauskonttorilla, jossa oli myös maanmittausarkisto. Olin ristinyt tämän osaston jossain vaiheessa karttavarastoksi. Joten nyt kävi tieni karttavarastoon ja sen ovat kyllä suulaimmat työkaverit muistaneet.

Katasteri vaan ei katastroofi

Toimitustuotannosta siirtyminen neljän seinän sisälle oli kuitenkin melkoinen muutos, melkein kuin ojasta allikkoon. Työn kuva nimittäin muuttui aika moninaiseksi. Kaikenlaisten tilajärjestelmään liittyvien vanhojen sotkujen selvittelyä normaalien ruutiinistöiden lisäksi. Perusparannustöiden organisointia. Tulin samalla asiakaspalvelun kiinteistöoikeudelliseksi tueksi, joka on ollut hieno henkireikä asiakkaiden maailmaan ja ongelmiin. Samalla teen noin 40 luovutuskirjaa ja vahvistan noin 300 kauppaa vuosittain. Tämä tarkoittaa, että pysyn hyvin perillä kiinteistöjen kauppahinnoista. Toiminnan ansiosta minulle on syntynyt hyvät yhteydet Kuopion kiinteistövälittäjiin ja rakennusliikkeisiin.

Työ on opettanut melkoiseksi kiinteistökonsultiksi. Joku onkin sanonut, että noilla tiedoilla voisi elättää itsensä muuallakin. Kuitenkin nykyinen työ on kiinnostavaa ja varsin itsenäistä, ja palkkaakin tulee kohtuullisesti, joten raha ei ratkaise enää kaikkea. Myös hyväntekeväisyysluonteiset luottamustoimet seurakuntayhtymän kiinteistöhallinnossa ja eräiden maata omistavien säätiöiden hallintoelimissä palvelevat ammatillisista osaamista. Miljoona euroa tuntuu nykyisin ihan ymmärrettävältä summalta.

Pohjois-Savon maanmittaustoimiston alueella kiinteistörekisteri on lähtökohtaisesti hyvätasoinen. Tieoikeudet ja rasitteet rekisteröity ajantasaisina. Osakasluettelot on vesialueiden osalta tehty jo ajat sitten ja yhteisten maa-alueidenkin osakasluettelot on melkein kaikki tehty. Rekisterikartan osalta on vielä muutamia B-alueen kuntia ja eräissä kunnissa A-tason rekisterikartta on heikotasoinen. Olen saanut ohjata perusparannustöitä sopivaan suuntaan, eikä suurempia ongelmia ole. Myös muutaman vuoden jäsenyys RETI:n ydintiimissä prosessin omistajan Tuomas Lukkarisen apuna oli kannustavaa aikaa.

Vanhaan konttorimaailmaan verrattuna insinöörityötä on kovasti kevennetty, sillä tuntuu, että hoidan apulaislääninmaanmittausinsinöörin, tarkastajan ja toimistoinsinöörin työt. Maailma muuttuu tarkoituksenmukaisemmaksi ja tehostuu. Mutta

”vanhoja rasitteita” kaipaen. Heillähän ymmärretään vanhoja konttorin naispuolisia esitarkastajia ja rekisteröijä. Heillä oli sellaista käytännön tietoa kunkin läänin kiinteistörekisteristä, mitä nuoremmilla työntekijöillä ei ole.

Kehittyvä maanmittauslaitos

Tietojärjestelmien puolesta on ilo työskennellä Maanmittauslaitoksessa. JAKO-järjestelmän käyttöönotto vuonna 1998 oli ratkaiseva kehitysaskel. Astuimme uuteen karttakäyttöliittymämaailmaan, joka on monipuolinen ja toimii hyvin. Jo opiskeluaikoina esitettiin suuri rekisterihaave, että Suomessa vain yksi maanmittauslaitoksen ja kaupunkien yhteinen kiinteistörekisteri. On ollut ylentävää olla mukana luomassa tätä uutta kiinteistötietojärjestelmää (KTJ). Nyt ollaan toteuttamassa lainhuutojen ja kiinnitysten integroimista tähän samaan järjestelmään. Kiinteistöjen kaikkien perusasioiden saaminen samalle luukulle on hieno saavutus – Maanmittauslaitos taitaa olla uransa huipulla.

Tällä hetkellä olen toisena tilaajana TASKI-projektissa, jonka tehtävänä on uudistaa toimitusten asiakirjatuotanto sekä toimituskarttojen sisältö ja kuvaustekniikka. Samalla siirrytään suoraan sähköiseen arkistointiin. Mielestämme olemme löytäneet toimivat ratkaisut, jotka tuovat myös merkittävää tehostumista tuotantoon. Myös työn liikkuvuutta tullaan lisäämään. Tehokkaiden työvälineiden ja hyvien tietoliikenneyhteyksien ansiosta työ ei ole enää sidoksissa kiinteään toimipaikkaan. Toimitustuotanto saa vanhojen taksa-aikojen piirteitä. Rekisterinpitäjän tehtäväksi jää tarkkailla ja kehittää kiinteistörekisterin ja rekisterikartan laatua.

Maanmittauslaitos on soveltanut lähes koko 2000-luvun henkilökohtaiseen arviointiin ja tuloksiin perustuvaa kannustavaa PALMA-järjestelmää. Olen johtokunnan jäsenenä kokenut MHDI ry:n roolin merkittäväksi tämän järjestelmän kehittämisessä.

Lopuksi

Maanmittarin niin kuin rakentajankin elämänohjeeksi ja työkaluiksi sopivat hyvin Pyhä Raamattu, suorakulma, harppi, luotilanka ja vesivaaka. Niiden syvempää merkitystä on tullut viimeiset kymmenen vuotta opiskeltua. Kuluttavan ja välillä hektisenkin elämän tässä vaiheessa on hyvä pysähtyä ja miettiä vähän henkistäkin puolta, ettei menisi materialismiksi koko elämä. Elämää on pyrittävä rakentamaan itsensä näköiseksi, mutta se on ainakin minulle ollut vaikeaa; vie aikaa, vaatii kärsivällisyyttä ja nöyryyttä.

Taisto Toppinen

rekisteripäällikkö

Pohjois-Savon maanmittaustoimisto

Väinö Ylikangas

Tilusjärjestelymaanmittarin tarina

Tilusjärjestelyillä on maanmittaushallinnossa aina ollut erityisasema, mutta sitä ei ole koskaan lähemmin määritelty. Tästä on seurannut, ettei tilusjärjestelymaanmittarin työstä ole puuttunut ongelmia ja huolia, jos kohta ei värikkyttä ja ilojakaan. Seuraava tarina tilusjärjestelystä ja tilusjärjestelymaanmittarista perustuu kirjoittajan havaintoihin ja kokemuksiin näistä asioista vajaan puolen vuosisadan rupeamalta 1960-luvun alusta nykypäiviin.

Pahimmaksi katastrofiksi tiedettiin joutuminen uusjakotehtäviin Pohjanmaalle, erityisesti Kokkolaan.

Harkintavalta suuri mahdollisuus ja kompastuskivi

Tilusjärjestelytehtävissä maanmittausviranomaisella on enemmän harkintavaltaa kuin kiinteistönmuodostamistehtävissä. Tämä työn mielenkiintoisuuden, haasteellisuuden ja arvostuksen kannalta positiivinen seikka on käytännössä usein kääntynyt tilusjärjestelyjen tekemistä ja tekijöitä vastaan. Harkintavallan on tulkittu tarkoittavan sitä, että kiinteistönmuodostamistehtävät ovat maanmittausviranomaisen ensisijaisia tehtäviä, kun taas tilusjärjestelyjä maanmittausviranomaisen voi tehdä, kun tilanne sen sallii. Käytännössä tilusjärjestelytoiminta on tehostunut tai taantunut sen mukaan, miten paljon maanmittausviranomaisella on ollut muita tehtäviä.

Tilusjärjestelytehtävien ”suhdanneherkkyydestä” johtuen tilusjärjestelytoimin-

Ovi uusjakojen maailmaan. Toimisto oli perustettu vuonna 1950.

nalle – tilusrakenteista puhumattakaan – ei ole asetettu konkreettisia laadullisia tavoitteita; vain kannattavuusedellytys. Tilusjärjestelyn tekemisen perusteeksi on riittänyt muutos yksipalstaisuuden suuntaan, jos sen ja samassa yhteydessä tehtävien perusrannusten mahdollistamat hyödyt on voitu arvioida suuremmiksi kuin niiden tekemisestä aiheutuvat kustannukset ja haitat. Tilusjärjestelyjen tekeminen on näin riippunut yhden tai muutaman hakijan lisäksi toimitusmiehistä ja viime kädessä toimitusinsinööristä, jonka vapauksien ja vastuiden kattona ovatkin olleet vain kekseliäisyys ja rohkeus yhdistyneenä lain syvälliseen tuntemukseen. Oikeuslaitos on lähes sataprosenttisesti vahvistanut toimitusmiesten ratkaisut ja siis todennut näiden toimineen lain mukaan.

Tilusjärjestelymaanmittarin näkökulmasta miinuspuolelle on kuitenkin jäänyt velvollisuus toimia asiakkaiden usein kansanliikkeenomaiseksikin yltynyttä vastarintaa vastaan ja vieläpä ilman poliittista ja hallinnollista selkänjojaa. Vastuuministeriö ja hallintoviranomainen ovat huolehtineet lähinnä vain toiminnan aineellisista resursseista, missä ne yleensä ovat onnistuneet hyvin. Tilusjärjestelytoiminnan riippuvuus maanmittaushallinnon palvelujen muun kysynnän määrästä on kuitenkin osaltaan aiheuttanut epävarmuutta, joka on haitannut henkilöstön hakeutumista tilusjärjestelytehtäviin ja varsinkin pysymistä niissä sekä asiakastahoilla epäilyä, että tilusjärjestelyt ovat ”vain” maanmittausviranomaisen kyseenalainen oikeus työllistää itse itseään.

Tilusjärjestelymaanmittarin ilot ja surut käytännössä

Opiskelijapiireissä oltiin 1960-luvulla sitä mieltä, että joutumista patavanhoillisena pidetyn maanmittaushallinnon palvelukseen tuli kaikkien pyrkiä kaikin keinoin välttämään. Pahimmaksi katastrofiksi tiedettiin joutuminen uusjakotehtäviin Pohjanmaalle, erityisesti Kokkolaan. Minä hakeuduin vapaaehtoisesti maanmittaushallinnon palvelukseen, toivoen kuitenkin voivani jäädä pääkaupunkiseudulle. Lapualle minut määrättiin, joskin paikkatoiveeni kuulemma oli otettu huomioon. Olisinhan näet voinut valita Lapuan sijasta Parikkalankin.

Lapuan maanmittaustoimisto oli perustettu tekemään tietoimitukset Etelä-Pohjanmaalla. Pian sen tehtäväksi määrättiin kaikki muutkin maanmittaustoimitukset Lapualla ja Seinäjoella. Sain Lapualla hyvän tuntuman kiinteistönmuodostamistehtäviin, mutta en uusjakoihin. Lapualla tiedettiin, että uusjakoja oli tekeillä Pohjanmaan rannikkoseuduilla ja tunnettiin niitä tekevät henkilötkin. Minkäänlaista tuntumaa uusjakotehtäviin ei Lapualla kuitenkaan ollut eikä pidetty tarpeellisena.

Maanmittaushallinnon ensimmäinen varsinainen organisaatiouudistus (1972) rakentui 35 vakinaisen ja 4 nimenomaan tilusjärjestelyihin erikoistuneen ylimääräisen maanmittaustoimiston (Kaarlela, Parikkala, Pietarsaari ja Vöyri) pohjalle. Viime vaiheessa ongelmaksi muodostui se, että Kaarlelan uusjakotoimiston päällikkö oli jo eläkeikäinen. Niinpä Vaasan läänin uusjakomaanmittarit ja minut kutsuttiin pikaisesti Vaasaan keskustelemaan Kaarlelan uusjakotoimiston töiden jatkamisesta.

Jokainen keskusteluun kutsuttu, uusjaoista jotain tietävä Vaasan läänin maanmittari kieltäytyi yksitellen kunniaa ottaa ne sekä perustettava Kaarlelan ylimääräinen maanmittaustoimisto vastuulleen. Niin tein minäkin, jolta asiaa lopulta myös kysyttiin. Ennen kuin tilaisuus ehdittiin lopettaa, selitin kuitenkin vähän hätääntyneenä, että toki tulevaisuudessa olen kiinnostunut paremmasta virasta ja palkasta. Kokous lopetettiin välittömästi. Kaarlelan ylimääräinen maanmittaustoimisto perustettiin ja minut määrättiin sinne ensin toimitusinsinööriksi 1.5.–31.12.1972 ja 1.1.1973 alkaen johtavaksi maanmittausinsinööriksi.

Näin sain kertaheitolla kontolleni Kaarlelan koko kunnan käsittävän uusjaon ja Kokkolan kaupungin Hakalahden alueen uusjaon, jotka molemmat olivat ruotsinkielisiä toimituksia sekä lisäksi eräitä suomenkielisiä uusjakoja. Vaikeaa oli. Kokkola oli minulle uusi ympäristö, uusjaoista en tiennyt mitään ja kielitaitoni oli täysin riittämätön.

Kuva: Väinö Ylikankaan albumi.

Uusjakotoimiston väki työssä noin vuonna 1960.

Henkilökunta perinteisellä syysretkellä vuoden 1980 vaiheilla. Kirjoittaja edessä keskellä.

Minusta tuli kuitenkin myös maanmittaustoimiston johtaja ja sain tuekseni osaavan, kokeneen ja yhteen hiileen puhaltavan pienen henkilökunnan. Halu säilyttää johtajan status ja palkka edes jonkin aikaa kirvoitti minusta ja uusi tilanne muustakin henkilökunnasta uskomattoman paljon energiaa, ideoita ja halua ei vain selviytyä akuuteista tehtävistä vaan menestyä vastaavissa tehtävissä myös jatkossa.

Ongelmaksi tuli näkemys, että tilusjärjestelytoiminta loppuu, kun vanhat kesken-eräiset hankkeet saadaan päätökseen. Tähän liittyen maanmittaushallituksen kollegio teki vuonna 1978 periaatepäätöksen Kaarlelan maanmittaustoimiston lakkauttamisesta. Maanmittaushallituksen piirissä oli kuitenkin jo vuoden 1975 jakolakimuutoksen perusteella viritelty myös tilusjärjestelytoiminnan elvyttämistä muun muassa, kehittämällä uusia menetelmiä tilusjärjestelytarpeen analysoimiseksi ja tilusjärjestelypalvelujen markkinoinniseksi. Kaarlelan maanmittaustoimisto tarttui hanakasti näihin uusiin viritelmiin.

Samalla tulin itse ottaneeksi ensimmäiset askeleet tilusjärjestelytoiminnan kehittämisen saralla. Tilusjärjestelyt alkoivat vähä vähältä avautua minulle monipuolisten haasteiden ja mahdollisuuksien tarjoajana ja keinona edistää maaseutualueiden kehittämistä yhteistyössä muiden viranomaisten ja asiantuntijatahojen sekä maanomistajien kanssa. Asetelma ja näköalat poikkesivat valtavasti siitä arvostetusta mutta ulkopuolisten etäisenä ja vieraana pitämästä kiinteistönmuodostamistoimitusten toimitusinsinöörin ”salatieteilijän” roolista, josta minäkin olin oppinut nauttimaan. Vaatikin lähemmäs kymmenen vuotta, ennen kuin ymmärsin, ettei asiakaslähtöinen toimintatapa tarkoita viranomaisen toimintaa asiakkaan parhaaksi itse päättämällään tavalla, vaan

Kuva: Väinö Ylikankaan albumi.

Vuotuisiin erikoisuuksiin kuului myös 7-ottelu, johon osallistuttiin runsaslukuisesti.

asiakkaan auttamista hänen haluamiensa tavoitteiden saavuttamisessa. Siihen, että asiakkaat luopuivat epäluuloisesta ja vastahankaisesta suhtautumisestaan tilusjärjestelyihin ja tilusjärjestelymaanmittareihin tarvittiin vielä enemmän aikaa ja yhteisiä ponnisteluja, mutta niin vain kävi.

Minut homma vei kokonaan. Sain johtajastatuksen 26 vuoden ajaksi ja sen jatkoksi vielä hyvin palkatun erityisasiantuntijatehtävän. Jankuttamiseksi mainittu puhumiseni aina tilusjärjestelyjen puolesta vaikutti siihen, ettei Kaarlelan maanmittaustoimiston lakkauttuspäätöstä pantu koskaan toimeen ja että 1980-luvun puolivälissä perustettiin jopa uusikin tilusjärjestely-yksikkö Ylivieskaan.

Vuoden 1994 organisaatiouudistus, jossa muun muassa Kokkolan, Kaarlelan ja Pietarsaaren toimistot yhdistettiin, toteutui pitkälti hyvin tilusjärjestely-ystävällisesti. Keski-Pohjanmaan maanmittaustoimisto esimerkiksi jatkoi edelleen tilusjärjestelytoiminnan kehittämistä toimiala- ja aluevastuun pohjalla. Tilusjärjestelystä kehittyikin vähitellen maakuntien ohjelmaperusteisen kehittämisen työkalu ja maanmittausviranomaisesta aktiivinen ja arvostettu aluekehitysyhteistyöosapuoli. Ehkä sitäkin tärkeämpi saavutus oli, että tilusjärjestelystä saatiin aikaiseksi ongelma- ja asiakaslähtöinen ja ainakin Pohjanmaan eteläisissä maakunnissa asiakkaille hyvin kaupaksi käyvä versio.

Koin tilusjärjestelymaanmittarin uran hyvin mielenkiintoiseksi, mutta se oli myös sekä sisäisesti että ulkonaisesti palkitsevaa. Sain nauttia kollegojeni luottamusta yli toimialarajojen piiri-insinöörien johtoryhmän jäsenenä ja puheenjohtajana vuodet 1988–90. Tämä yhteistoiminta lisäsi merkittävästi piiri-insinöörien itsetuntoa ja panosta laitoksen kehittämisessä.

Kokkolan kaupungin Hakalahden alueen sovintojakotilanteen purkaminen ja korvaaminen laillisella kiinteistö- ja omistusjärjestelmällä uusjaon ja hyvän alueellisen yhteistyön avulla toi minulle Maanmittauslaitoksen kultaisen ansiomerkin vuonna 1989 ja Kokkolan kaupungin 380-vuotisjuhlamitalin vuonna 2001. Suuren mielihyvän aiheita olivat luonnollisesti ritarimerkki vuodelta 1995 samaten kuin maanmittausneuvoksen arvonimi vuodelta 2003.

Ilman joutumistani tilusjärjestelytehtäviin olisin tuskin saanut yhtä lailla huomiota osakseni. Nimenomaan tilusjärjestelyt veivät minut mukaan aluekehitysyhteistyön virittämiseen maassamme sekä siihen liittyviin maakunnallisiin, kansallisiin ja jopa pohjoismaisiin kehittämis- ja selvityshankkeisiin. EU:n tuoma ohjelmaperustien aluekehitystyö ja maaseudun raju rakennemuutos loivat luonnollisesti tarpeen ja edellytykset yllä kuvatulle urakehitykselle, mutta eivät ne sitä kokonaan selitä. Ratkaisevaa oli mielestäni se, että tilusjärjestely-yksiköillä noihin aikoihin oli laaja vapaus toimintansa, toimialansa ja toimialueensa kehittämisessä, mutta myös täysi vastuu olemassaolostaan. Sen perusteet uusjakotoimistojen oli todella kyettävä itse hankkimaan ja osoittamaan. Tilanne oli hyvin motivoiva.

Tarinan jatko

Yhteiskunnan hyvinvoinnin ja kehittämisen riippuvuus kiinteistöjärjestelmästä ja maankäytön rakenteiden tarkoituksenmukaisuudesta, alueellisesta yhteistyöstä ja yhteensopivista paikkatiedoista lisääntyi ja monipuolistui vuodesta 2007 eteenpäin jatkuvasti. Maanmittarien osaamisen ja maanmittausviranomaisen palvelujen kysyntä kasvoi ja monipuolistui vastaavasti. Edellä kuvailtu tilusjärjestelymaanmittarin ”tuhkimotarina” lankesi näin tilusjärjestelymaanmittarien lisäksi yhä useamman muunkin maanmittarin osalle.

Maa- ja metsätalousministeriö otti kiinteistöjärjestelmän ja tilusrakenteiden ajan tasalla pidon sekä paikkatietojen yhteiskäytön huomioon alaistensa hallinnonalojen sekä muiden ministeriöiden eri toimialojen maaseutu- ja maatalouspolitiikassa ja niiden toteuttamisessa. Samalla ministeriö määritteli kiinteistöjärjestelmää ja tilusrakenteita koskevat, pitkän tähtäimen laadulliset tavoitetilat alueittain sekä kriteerit, joilla eri hankkeiden toteuttamiskelpoisuus ja kiireellisyys koko maan tasolla on ratkaistava.

Maanmittausviranomainen vastasi haasteisiin jakamalla sille kuuluvan vastuun alueiden kehittämistarpeiden ja -mahdollisuuksien kartoittamisesta ja palvelujen markkinoinnista ja valmistelusta alueellisille asiantuntijatoimielimille, järjestelemällä hankkeiden toteuttamiskelpoisuuden ja kiireellisyysjärjestyksen arvioinnin valtakunnalliselle asiantuntijatoimielimelle ja säilyttämällä vain tuotantovastuun prosessipohjaisella linjaorganisaatiollaan. Uusi malli osoittautui erittäin toimivaksi.

Väinö Ylikangas

Maanmittausneuvos

Liite:

MHDI:n toimijat (hallituksen jäsenet, sihteerit, puheenjohtajat, palkkasihteerit, rahastonhoitajat)

Ainola, Anna-Maija	palkkasihteeri 1996–1997
Ala-Härkönen, Jaakko	varajäsen 1952, puheenjohtaja 1954–1957, jäsen 1960–1968
Alilonttinen, Martti	jäsen 1991–1992, varapuheenjohtaja 1993–1998, jäsen 1999–
Artimo, Jukka	sihteeri 1972–1973
Asikainen, Rauno	jäsen 1982
Asikainen, Markku	jäsen 1982–1988
Aspelund, A.R.R.	jäsen 1959, 1961–1963, varapuheenjohtaja 1960, 1969–1972, puheenjohtaja 1964–1968
Birkstedt, Seppo	jäsen 1992–2007
Blomberg, Leo	sihteeri 1978–1979
Harju, Sirkka	jäsen 1999–
Harju, Markku	jäsen 1988–1991
Heinonen, Jorma	sihteeri 1974
Hirviniemi, Heikki	jäsen 1978–1980, varapuheenjohtaja 1981–1984
Hokkanen, Jani	jäsen 2007–
Holmsten, Matti	varapuheenjohtaja 1974, jäsen 1975
Hovi, Pirjo	jäsen 1995–1998, varapuheenjohtaja 1999–
Hyvönen, Veikko O.	varajäsen 1965–1969, jäsen 1970
Hänninen, Eero	rahastonhoitaja 1959
Härme, Väinö	puheenjohtaja 1952–1954, jäsen 1957
Irjala, Urho	jäsen 1959–1960
Jaakkola, Matti	jäsen 1971–1974
Jakobsson, Antti	jäsen 1993–1998, puheenjohtaja 1999–
Jakonen, Pirkko-Leena	palkkasihteeri 1987–1989
Jokela, Juhani	palkkasihteeri 1978–1980
Kaasinen, Liisa	jäsen 1985–1989
Kajamaa, Mauno	jäsen 1948
Kaksonen, Eero	sihteeri 1960–1961
Kallela, Liisa	palkkasihteeri 1995–1996
Kantee, Lauri	jäsen 1953–1957
Kantola, Jorma	varajäsen 1959–1961, 1964–1969, varapuheenjohtaja 1962, rahastonhoitaja 1959–1968
Karvonen, Kari	palkkasihteeri 1976
Kautto, Veikko	jäsen 1948, 1957–1973, varapuheenjohtaja 1961–1963, varajäsen 1952
Kettunen, Mauri	sihteeri 1962–1965, jäsen 1962–1965
Kiuru, Markus	sihteeri 1984–
Koivisto, Kaarlo	sihteeri 1966–1968, jäsen 1967–1971, 1974, puheenjohtaja 1972–1973
Korhonen, Unto	varajäsen 1963, puheenjohtaja 1968–1972, jäsen 1968
Koskinen, Aimo	jäsen 1986–1990
Kuisma, Esko	sihteeri 1968–1969
Kuparinen, Antti	sihteeri 1969–1971
Kyhälä, Kalevi	jäsen 1986–1990
Kärkkäinen, Seppo	rahastonhoitaja 1968–1973

Laakso, Ilkka	jäsen 2005–
Laakso, Vesamatti	jäsen 1978–1986, varapuheenjohtaja 1987, puheenjohtaja 1988–1998
Laipio, Juhani	varajäsen 1957, 1959, sihteeri 1958, jäsen 1960–1961
Larjamo, Liisa	puheenjohtaja 1984–1988, pääluottamus mies 1988–2001
Laurila, Touko	varapuheenjohtaja 1959, 1964–1967, puheenjohtaja 1960–1964
Lehtonen, Pekka	rahastonhoitaja 1974–1976
Leinonen, Ilkka	varajäsen 1961
Leppäaho, Kari	palkkasihteeri 1983–1987
Linkojoki, Pauli	sihteeri 1958
Lukin, Petri	rahastonhoitaja 2001–
Lukkarinen, Samppa	jäsen 1976, varapuheenjohtaja 1977
Lundell, Kaj	jäsen 1999–2005
Lusa, Tuomo	palkkasihteeri 1989–1993, jäsen 2006–
Mattila, Antti	jäsen 1977–1986
Merus, Eetu	varajäsen 1948, 1962
Mikkola, Simo	jäsen 1987–1991
Moilanen, Erkki	jäsen 1991–1997
Mäkinen, Kirsi	palkkasihteeri 1997–2002, tiedottaja 2003–
Nikander, Sakari	jäsen 1975–1977, varapuheenjohtaja 1978–1980, palkkasihteeri 1980–1982
Ollila, Jaakko	jäsen 1952
Pajari, Martti	lisäjäsen 1968–1969, jäsen 1970–1973
Poutanen, Jussi	lisäjäsen 1969
Puhalainen, Viljo	jäsen 1961–1973
Päivike, Pekka	sihteeri 1974–1978
Ravela, Väinö	puheenjohtaja 1947–1948, varajäsen 1952
Riekkola, Paavo	varajäsen 1962–1964, jäsen 1976–1978
Riekkola, Lauri	varajäsen 1948, jäsen 1952
Ritvala, Reino	jäsen 1948, varajäsen 1957, puheenjohtaja 1959–1960
Ruotoistenmäki, Martti	jäsen 1969, 1971, 1976–1983, varapuheenjohtaja 1970–1973, puheenjohtaja 1973–1976
Ryynänen, Antti	jäsen 1992–1998
Saarelainen, Pertti	puheenjohtaja 1976–1984
Saavalainen, Tauno	jäsen 1948–1952, 1957–1959
Santaharju, Matti	rahastonhoitaja 1983–1987
Sarasto, Antero	varajäsen 1952
Sarotie, Erkki	varajäsen 1959–1969, jäsen 1970–1975
Sarsa, Sakari	rahastonhoitaja 1957
Sauliala, Hannu	palkkasihteeri 1981–1984, varapuheenjohtaja 1985–1986
Silvennoinen, Tuomo	jäsen 1972–1975
Suoknuuti, Mauri	jäsen 1976–1977
Säteri, Ylermi	sihteeri 1959–1960, jäsen 1959
Takala, Sauli	pääluottamus mies 1983–1987
Talaskivi, Antti	jäsen 1979–1985
Terho, Aarre	varapuheenjohtaja 1975–1976
Tiensuu, Tapio	sihteeri 1979–1984
Tiilikainen, Johannes	jäsen 1974–1984
Toppinen, Taisto	jäsen 1990–

Tuhkanen, Timo	jäsen 1987, varapuheenjohtaja 1988–1992
Tuuttila, Henna	jäsen 1998–2000
Törni, Pekka	jäsen 2001–
Uusitalo, Eero	jäsen 1964–1965
Vajavaara, Raimo	jäsen 1986
Walamies, Vesa	palkkasihteeri 1977–1978, jäsen 1985–2005
Valasmo, Pohto	varajäsen 1948, 1957, puheenjohtaja 1951, 1957–1959, varapuheenjohtaja 1952
Vepsäläinen, Veli	jäsen 1972–1977
Westergård, Aarne	jäsen 1974–1975
Viitanen, Pertti	sihteeri 1971–1972
Vikman, Leea	jäsen 1989–1993
Vilksa, Pekka	palkkasihteeri 1975–1976
Virtamo, Niilo	puheenjohtaja 1948–1951, jäsen 1952, 1957
Vitikainen, Arvo	jäsen 1984–1985
Vuorinen, Markku	rahastonhoitaja 1987–2000
Ylinen, Pekka	jäsen 1978–1984
Öhman, Sten	rahastonhoitaja 1978–1983

MITTARIT MAAN ASIALLA

Maanmittaushallinnon diplomi-insinöörit

MHDI ry 60 vuotta

A faint, light green outline map of Finland serves as a background for the lower half of the page.

Mittarit maan asialla on Maanmittaushallinnon diplomi-insinöörit MHDI ry:n historiikki. Se kertoo yhdistyksen historian vuodesta 1947 lähtien ja kuvaa samalla maanmittareiden toimintaa ja tehtäviä eri aikoina. Aikaisempien vuosien puheenjohtajat valottavat tapahtumia omasta näkökulmastaan. Historian lisäksi luodaan katse kohti tulevaa. Järjestötoiminnan rinnalla jatkuu arkinen työ ja toiminta. Maanmittarit työssään -luku kertoo maanmittareiden erilaisista tehtävistä tarinoiden muodossa.